

Chap-6

षष्ठी दृष्टिः।

जन्मकुण्डल्यां सुतभावस्य विचारः।

(२०४-२५०)

षष्ठी दृष्टिः ।

जन्मकुण्डल्यां सुतभावस्य विचारः ।

यन्त्रमन्त्रौ तथा विद्याबुद्धेश्चैव प्रबन्धकम् ।

पुत्रराज्यापभ्रंशादि पश्येत् पुत्रालयाद् बुधः^१ ॥

पराशरमुनि विरचिते बृहत्पराशरहोराशास्त्रे सुतभावानुसारेण

१ यन्त्रमन्त्रौ ।

२ विद्याबुद्धिः प्रबन्धश्च ।

३ पुत्रादि राज्यभ्रंशश्चेति विचार्यन्ते ।

आधुनिककाले फलज्योतिषानुसारेणाऽत्र दृष्ट्यां क्रम एव गृहीतः ।

१ बुद्धिर्विद्याविनयः प्रबन्धश्च ।

२ गर्भस्थितिः ।

३ आत्मजतत्सम्बन्धिनौ लाभालाभौ परस्परव्यवहाराश्च ।

४ मन्त्रोदेवभक्तिश्च ।

५ पितृसुखादि ।

६ हृदयस्वास्थ्यम् ।

७ उदरस्वास्थ्यम् । च ।

०१ पञ्चमभावे मेषादि राशीनां फलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराशिर्भवेत्तदा जातकः प्रायो निर्धनपुत्रवान् देवकृपावान् कर्मरतः पापानुरक्तः कुलवित्तयुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमभावे वृषभराशिर्भवेत्तदा जातको मनोहरापत्यबहुकान्तिनिजपतिधर्म-युक्तकन्या जातको भवति । यदा पञ्चमभावे मिथुनराशिर्भवेत्तदा जातको गुणवान् सुस्वामीयुक्तः प्रतापी

^१ बृ.पा.हो.शा.१२/५

षष्ठी दृष्टिः ।

बलवान् सद्दायकश्च भवति । यदा पञ्चमभावे कर्कराशिर्भवेत्तदा जातको यशस्वी शान्तो जलक्रीडारतः पुत्रवान् स्त्रीप्रियश्च भवति । यदा पञ्चमभावे सिंहराशिर्भवेत्तदा जातको मांसप्रियः क्षुधायुक्तस्तीव्रस्वभावो विदेशनिवासी स्त्रीजनको न्यायनीतिरहितः क्रूरपुत्रयुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमभावे कन्याराशिर्भवेत्तदा जातको हीनकन्याजनकः सा कन्या पतिप्रिया पुण्यपरायणा प्रगल्भाप्रशान्तपापाभूषणप्रिया च भवति । यदा पञ्चमभावे तुलाराशिर्भवेत्तदा जातकस्य मनोहरसुशीलक्रियाकुशलाशुभदृष्टिगुणसंपन्नपुत्रा भवन्ति । यदा पञ्चमभावे वृश्चिकराशिर्भवेत्तदा जातको धार्मिकस्तस्य सुन्दरमनोहरदोषरहितप्रणययुक्तपुत्राः भवन्ति । यदा पञ्चमभावे धनुराशिर्भवेत्तदा जातकस्य पुत्राः पापमतिकुरूपगम्भीरचेष्टावन्तो भवन्ति । यदा पञ्चमभावे मकरराशिर्भवेत्तदा जातकस्य धूर्नुधारी शत्रुनाशकसेवाप्रियराज्यमान्यहयादियानकुशलसंचालकलक्ष्य-साधकगुणयुक्ताः पुत्रा भवन्ति । यदा पञ्चमभावे कुम्भराशिर्भवेत्तदा जातकस्य धनिकप्रसन्नचित्तास्ते बहुगुणसम्पन्नाः किन्तु निःसन्तानपुत्रा भवन्ति । प्रायो दुष्टपुत्रैः जातकः कष्टं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे मीनराशिर्भवेत्तदा जातकस्य निरोगीस्वरूपवन्तः यशस्वीनः सुकलत्रवन्तः पुत्रा भवन्ति ।

०२/०१ पञ्चमभावे सूर्यादिग्रहाणां राशिगतफलविचारः ।

०३/०१ पञ्चमभावे सूर्यस्य राशिगतफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातक उत्तमगुणयुक्तः कुटुम्बपालको भृत्यपालकोऽश्वादि पशुसुखभाक् वैश्यगुणसम्पन्नोजनकस्यपुत्रो निर्दयाल्पसंततियुक्तश्च भवति । यदा वृषभराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातकः प्रायः शठः पिशुनो धर्मरहितो निर्धनोऽपुत्रो दुःखी परकार्यनाशकरश्च भवति । यदा मिथुनराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातकः प्रसन्नचित्तो देवभक्तः प्राज्ञः कफरोगी पुत्रवान् च भवति । यदा कर्कराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातको विनयी विद्यावान् धैर्यगुणसम्पन्नः शस्त्रसङ्ग्रही पुत्रवान् च भवति । यदा सिंहराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातकोऽत्यवादी ज्ञानी परमनपरीक्षको दीर्घायुः पुत्रवांश्च भवति । यदा कन्याराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातको धैर्यगुणसम्पन्नो भीरुः पुत्ररहितश्च भवति । यदा तुलाराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातकः क्रोधी शीघ्रकार्यकर्ता वित्तवान् साधारणधर्मपालकश्च भवति । यदा वृश्चिकराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातको मनोहरमुखाकृतिर्गानप्रियः समुद्रमार्गेणधनसम्पन्नश्च भवति । यदा धनूराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातको गुणवान् नृपाधिकारी परदेशेशस्त्रघातात्पीडितदेहः पुत्रवांश्च भवति । यदा मकरराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातकः शठो दुष्टो रोगी पिशुनोऽपुत्रश्च भवति । यदा कुम्भराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातको बाल्यावस्थायां वृद्धावस्थायां वा रोगी अपुत्रश्च भवति । यदा मीनराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातको विद्यावान् नृपसचिवः सुखी पुत्रसुखभाक् च भवति ।

षष्ठी दृष्टिः ।

०३/०२ पञ्चमभावे चन्द्रस्य राशिगतफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः कन्याजनको धनवान् मित्रयुक्तश्च भवति । यदा वृषभराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः कन्याजनको धनधान्यसुखभाक् च भवति । यदा मिथुनराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातको बहुकन्याजनको भवति । यदा कर्कराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातको भीरुर्दानी गोसेवकः कन्याजनकश्च भवति । यदा सिंहराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः कीर्तिमान् सुखी पुत्रवान् प्रायोऽधिककन्याजनकश्च भवति । यदा कन्याराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः कुकर्मरतः साहसी अल्पबुद्धिः कन्यापिता च भवति । यदा तुलाराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः क्रोधी राज्याधिकारी वायुरोगी कन्याजनकश्च भवति । यदा वृश्चिकराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः स्त्रीपराजितः कन्याजनको युवावस्थायां धनवान् पुत्रवांश्च भवति । यदा धनुराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः सेनापतिर्नृपाधिकारी पुत्रवान् धनिकः सुखी च भवति । यदा मकरराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः कुकर्मरतो युद्धप्रियो दुष्टमित्रवान् द्विभार्यः कन्यापिता च भवति । यदा कुम्भराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातकः शीघ्रकार्यकर्ता युवावस्थायां रोगी कन्यापिता च भवति । यदा मीनराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा जातको युवावस्थायां सुखी वृद्धावस्थायां वायुरोगी कन्याजनकश्च भवति ।

०३/०३ पञ्चमभावे मङ्गलस्य राशिगतफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातकोऽपुत्र उग्रः स्त्रीपराजितः कुत्सितान्नभक्षी च भवति । यदा वृषभराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातक उग्रो दूषितान्नभक्षी स्त्रीपराजितः पुत्ररहितश्च भवति । यदा मिथुनराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातकः क्रोधी दुःखी अपुत्रः सेवाकार्येण च धनिको भवति । यदा कर्कराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातकः क्रोधी परस्त्रीरतः पुत्रहीनश्च भवति (परि.०१, क्र.७७) (परि.०१, क्र.९०) । यदा सिंहराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातको युवावस्थायां सुखी पुत्ररहितो वा पुत्रकष्टभाक् च भवति । यदा कन्याराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातकोऽभिमानि बुद्धिहीनः सन्ततिकष्टभाक् च भवति । यदा तुलाराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातको मित्रहीनः सुकलत्रवान् राज्यकार्यकुशलश्च भवति । यदा वृश्चिकराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातकः स्वधर्मपालकः श्रद्धावान् पुत्रवांश्च भवति (परि.०१, क्र.३६) । यदा धनुराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातको मनस्वी नृपसम्मानभाक् सुखी च भवति । यदा मकरराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातकस्तुष्टः कुलीनः सुखी शत्रुहन्ता च भवति । यदा कुम्भराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातको

षष्ठी दृष्टिः ।

धान्यसङ्ग्रही अपुत्रो नृपसम्मानलब्धश्च भवति । यदा मीनराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातको मनस्वी प्रसिद्धो नृपसंमानभाक् पुत्रवांश्च भवति ।

०३/ ०४ पञ्चमभावे बुधस्य राशिगतफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां बुधो भवेत्तदा जातकः शूरः स्वधर्मरक्षको धान्येनपूर्णः बह्वश्वादिसम्पन्नः पुत्रवांश्च भवति । यदा वृषभराश्यां बुधो भवेत्तदा जातको दानी सत्कुलोत्पन्नः स्वधर्मकुशलः कार्यदक्षो यशस्वी मित्रसाहाय्येनसुखी च भवति । यदा मिथुनराश्यां बुधो भवेत्तदा जातको गुणवान् उत्तमभोजन-प्रियः स्वदेशे प्रसिद्धो भाग्यवान् पुत्रवांश्च भवति । यदा कर्कराश्यां बुधो भवेत्तदा जातकः शुद्धान्तकरणः कृतज्ञश्च भवति । यदा सिंहराश्यां बुधो भवेत्तदा जातक एकशास्त्रनिपुणः स्त्रीपराजितः पुत्रसुखी च भवति । यदा कन्याराश्यां बुधो भवेत्तदा जातको दयालुः कार्यकुशलो रसज्ञः सुप्रजावांश्च भवति । यदा तुलाराश्यां बुधो भवेत्तदा जातकः शठः पुष्टदेहो धनिको पुत्रवांश्च भवति । यदा वृश्चिकराश्यां बुधो भवेत्तदा जातकः प्रबलजठराग्निर्वायुरोगी कफरोगी धनवान् सुपुत्रवान् शत्रुजिच्च भवति । यदा धनुराश्यां बुधो भवेत्तदा जातक उग्रस्वभावः कार्यदक्षः सुवर्णसङ्ग्रही धनसुखयुक्तश्च भवति । यदा मकरराश्यां बुधो भवेत्तदा जातको धर्मिष्ठः कार्यदक्षः सुखी राज्यमान्यश्च भवति । यदा कुम्भराश्यां बुधो भवेत्तदा जातकः क्रोधकर्ता पिशुनो गुरुब्राह्मणशरणागतः पुत्रवान् धनवांश्च भवति । यदा मीनराश्यां बुधो भवेत्तदा जातकः सुखी जीवनस्य मध्यावस्थायां धनवान् स्त्रीसुखभाक् जीवनस्योत्तरावस्थायां प्रख्यातो भवति ।

०३/ ०५ पञ्चमभावे गुरो राशिगतफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातको राज्याधिकारी मध्यमायुः सुपुत्रवांश्च भवति । यदा वृषभराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः पिशुनो नीचजनसङ्गी स्वजनत्यक्तो धनपुत्ररहितश्च भवति । यदा मिथुनराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः कार्यकुशलः धनिकः पुत्रवान् शत्रुजिच्च भवति । यदा कर्कराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः कलाज्ञो धनवान् पुत्रवान् सुकलत्रवान् मित्रवांश्च भवति । यदा सिंहराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः सदाचारी धर्मनिष्ठो बहुधनिकश्च भवति । यदा कन्याराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः श्रेष्ठकीर्तिमान् युद्धविशारदो धनवान् पुत्रेण यशस्वी सुखी च भवति । यदा तुलाराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातको दयालुः शान्तः शूरश्च भवति । यदा वृश्चिकराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः शान्तः सुप्रसिद्धः पूजनीयः सुखी बहुपुत्रवांश्च भवति । यदा धनुराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातको राज्याधिकारी बहुवाहनस्वामी धनकुबेरः पुत्रवांश्च भवति । यदा मकरराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातको भ्रमणशीलोऽस्वस्थो निर्धनोऽपुत्रः परस्त्रीरतश्च भवति ।

षष्ठी दृष्टिः ।

यदा कुम्भराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकश्चतुरः स्वधर्मपालको मनस्वी विदेशयात्रारतश्च भवति। यदा मीनराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः सर्वगुणसम्पन्नः पूर्णसुखी च भवति।

०३/०६ पञ्चमभावे शुक्रस्य राशिगतफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातको विद्याकुशलो बहुमित्रवान् द्विभार्यः परकार्यकुशलश्च भवति। यदा वृषभराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातकः शीघ्रकार्यकर्ता सुखसम्पन्नः पुत्रवांश्च भवति (परि.०१, क्र.३७)। यदा मिथुनराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातकश्चतुरो युद्धकलाकुशलो वाहनसम्पन्नः पुत्रवांश्च भवति। यदा कर्कराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातको गुणवान् कलङ्कयुक्तोऽपुत्रः स्त्रीहीनः सर्वजनप्रियश्च भवति। यदा सिंहराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातकः शठः क्रोधात् व्याकुलः वृकोदरः पुत्रहीनश्च भवति। यदा कन्याराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातकः प्रायो मृत्युतुल्यपीडायुक्तो पुत्रमित्रहीनो रोगीकन्याजनकश्च भवति। यदा तुलाराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातको घातुको निष्ठुरः सेवकः पुत्रवान् धनवांश्च भवति। यदा वृश्चिकराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातको बाल्यावस्थायां रोगी वायुरोगी निर्धनो मित्रहीनो पितृसुखभाक् वन्ध्यास्त्रीपतिर्भवति। यदा धनुराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातकः कठोरो मानी वायुरोगी विदेशभ्रमणशीलः पुत्रवांश्च भवति। यदा मकरराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातको युद्धकुशलो बहुयात्राकर्ता च भवति। यदा कुम्भराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातकः शूरो बुद्धिमान् उग्रस्वभावो धनकुबेरो बहुपुत्रवांश्च भवति। यदा मीनराश्यां शुक्रो भवेत्तदा जातकः श्रेष्ठकर्मकर्ता बुद्धिमान् सुमित्रसाहाय्येन सुखी च भवति (परि.०१, क्र.२८) (परि.०१, क्र.४४)।

०३/०७ पञ्चमभावे शनैश्चरस्य राशिगतफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातको मदोन्मत्तः कुकर्मरतः स्वधर्महीनोऽपुत्रश्च भवति। यदा पञ्चमभावे वृषभराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातको गोपालकरक्षको विप्रसेवको परदेशनिवासेन सुखी च भवति। यदा मिथुनराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातको मदोन्मत्तः शठो निर्धनोऽपुत्रश्च भवति। यदा कर्कराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकोऽनेकशास्त्रनिपुणः कार्यकुशलो धनसम्पन्नः कुलटापतिः पुत्रहीनश्च भवति। यदा सिंहराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः शठोऽसत्यवादी निर्धनोऽपुत्रश्च भवति। यदा कन्याराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः उग्रस्वभावी आप्तजनसेवको निर्धनोऽपुत्रश्च भवति। यदा तुलाराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः कुलश्रेष्ठो दीर्घायुर्धनवान् पुत्रवांश्च भवति। यदा वृश्चिकराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातको युवावस्थायामपुत्रो वृद्धावस्थायां च पुत्रवान् भवति। यदा धनूराश्यां शनैश्चरो

षष्ठी दृष्टिः ।

भवेत्तदा जातकः सुप्रसिद्धो बहुधनिकः सुपुत्रवांश्च भवति। यदा मकरराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः सुखपुत्रधनरहितो बहुशस्त्रसङ्ग्रही कुस्त्रीसङ्गी च भवति। यदा कुम्भराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकोऽसत्यभाषी बुद्धिमान् धनसम्पन्नः पुत्रवांश्च भवति। यदा मीनराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः स्वधर्मरहितश्चतुरोऽभिमानी भोगी पुत्रहीनश्च भवति।

०४/०१ जन्मकुण्डल्यां पञ्चमभावेऽन्यभावधिपतीनां फलविचारः ।

यदा पञ्चमभावे लग्नेशो भवेत्तदा जातकः सुन्दरपुत्रवान् दानी प्रख्यातो दीर्घायुरुत्तमकर्मकर्ता लोककल्याणरतश्च भवति(परि.०१,क्र.४४) (परि.०१,क्र.४२)। यदा पञ्चमभावे द्वितीयेशो भवेत्तदा जातकः पुत्रेणप्रसन्नचित्तः कष्टतरकर्मणिप्रख्यातः कृपणो रुग्णश्च भवति। यदा पञ्चमभावे तृतीयेशो भवेत्तदा जातकः पुत्रेणसहोदरपुत्रेणसहोदरेणवाऽऽश्रितो दीर्घायुः परोपकारी च भवति। यदा पञ्चमभावे चतुर्थेशो भवेत्तदा जातकः पैतृकसम्पत्तिमान् दीर्घायुः स्वप्रयत्नेन पुरुषार्थेन प्रख्यातः पुत्रपालकश्च भवति। यदा पञ्चमभावे पञ्चमेशो भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् प्रख्यातो विद्वान् सुखी च भवति। यदा पञ्चमभावे षष्ठेशो भवेत्तदा जातकः पुत्रेणदुःखी पुत्रेणमृत्युं प्राप्नोति। यदा षष्ठेशः शुभग्रहो भवेत्तदा जातको दरिद्रो दुष्टः कपटी निकृष्टस्थानपतिश्च भवति। यदा पञ्चमभावे सप्तमेशो भवेत्तदा जातकस्य देवगुरुप्रसादात् विनयीपुत्रा भवन्ति तस्य भार्या सुशीला भवति। यदा पञ्चमभावेऽष्टमेशः शुभग्रहो भवेत्तदा जातकः पुत्रजन्मानन्तरं मृत्युं प्राप्नोति वा कपटि भवति। यदा पञ्चमभावेऽष्टमेशःपापग्रहो भवेत्तदा जातकःपुत्रहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे नवमेशो भवेत्तदा जातकःसुकर्मरतो देवभक्तो गुरुपूजकः रूपवान् धर्मशील-प्रजावांश्च भवति। यदा पञ्चमभावे दशमेशो भवेत्तदा जातकः कलाज्ञो नृत्यगानसङ्गीतज्ञः सत्कर्मरतो विडम्बनशीलो नृपेण धनिको मातृभक्तो रसायणशास्त्रज्ञश्च भवति(परि.०१, क्र.३६) (परि.०१, क्र.३७)। यदा पञ्चमभावैकादशो भवेत्तदा जातकोऽल्पायुः स्वकीयगुणसम्पन्नपुत्रस्यपिता च भवति। यदा पञ्चमभावे द्वादशेशो भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति। यदा द्वादशेशः शुभग्रहो भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् पितृधनसुखभाक् सामर्थ्यहीनश्च भवति

०५/०१ पञ्चमभावस्य स्वामिनो द्वादशभावेषु फलविचारः ।

यदा पञ्चमेशः प्रथमभावे भवेत्तदा जातकः सत्कर्मरतो वेदज्ञः शास्त्रज्ञः प्रख्यातोऽल्पप्रजश्च भवति। यदा पञ्चमेशः शुभग्रहो द्वितीयभावे भवेत्तदा जातको धनवान् भवति। यदा पञ्चमेशः पापग्रहो द्वितीयभावे भवेत्तदा जातको दीनः कष्टप्राप्तभोजनो गीतसङ्गीतज्ञश्च भवति। यदा पञ्चमेशस्तृतीयभावे

षष्ठी दृष्टिः ।

भवेत्तदा जातको मधुरभाषी बन्धुपालकः पुत्रवान् बहुमान्यश्च भवति । यदा पञ्चमेशः शुभग्रहेण सह तृतीयभावे भवेत्तदा जातकः शान्तः सुखी नम्रकार्यसिद्धश्च भवति । यदा पञ्चमेशः पापग्रहस्तृतीयभावे भवेत्तदा जातकः पुत्रचिन्तायुक्तो भवति । यदा पञ्चमेशश्चतुर्थभावे भवेत्तदा जातकः पितृकर्मरतो मातृभक्तश्च भवति । यदा पञ्चमेशः पापग्रहश्चतुर्थभावे भवेत्तदा जातकः पितृद्वेषी भवति । यदा पञ्चमेशः पञ्चमभावे भवेत्तदा जातकः स्वमानी बुद्धिमान् प्रख्यातः पुत्रवान् लोकनेता च भवति । यदा पञ्चमेशः पापग्रहः षष्ठभावे भवेत्तदा जातको रोगी निर्धनोऽप्रतिष्ठितशत्रुयुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमेशः पापग्रहेण सह षष्ठभावे भवेत्तदा जातको धनपुत्रहीनश्च भवति । यदा पञ्चमेशः सप्तमभावे भवेत्तदा जातको मधुरभाषी देवपुजको गुरुभक्तः पुत्रवान् सुकलत्रवांश्च भवति । यदा पञ्चमेशोऽष्टमभावे भवेत्तदा जातकः कटुवक्ता शठो हीनाङ्गः स्त्रीहीनो निर्धनो व्यङ्गवाग्भातृयुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमेशो नवमभावे भवेत्तदा जातकः रूपवान् कविः विद्यावान् सङ्गीतनिपुणो नाट्यशास्त्रविशारदः पुत्रवान् नृपमान्यश्च भवति (परि.०१,क्र.४५) । यदा पञ्चमेशो नवमभावे नीचरश्या भवेत्तदा जातकः पुत्रचिन्तायुक्तो भवति (परि.०१,क्र.७७) । यदा पञ्चमेशो दशमभावे भवेत्तदा जातकः सत्कर्मरतो मातृभक्तोऽमात्यप्रियो नृपकार्यरतश्च भवति । यदा पञ्चमेश एकादशभावे भवेत्तदा जातकः शूरः सङ्गीतकुशलो मित्रवत्सलः पुत्रवान् नृपसंमन्भाक् च भवति । यदा पञ्चमेशो द्वादशभावे भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् विदेशगामी पुत्रक्लेशभाक् भवति । यदा पञ्चमेशः पापग्रहो द्वादशभावे भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति ।

०६/०१) पञ्चमभावस्योपरि सूर्यादिग्रहाणां पूर्णदृष्टिफलविचारः ।

यदा पञ्चमभावस्योपरि सूर्यस्य दृष्टिर्भवेत्तदा^१ जातकोऽल्पस्त्रीसुखयुक्तो वातपीडितः प्रथमसन्तान-नाशेन चिन्तायुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि चन्द्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः कुलशिरोमणिग्रामिणी-मित्रैः सुखी विदेशे क्रयविक्रयैर्धनिकश्च भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः प्रथमसन्ताननाशेन दुःखी वृकोदरो भोजनार्थभ्रमणशीलश्च भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको यशस्वी ऐश्वर्यवान् कन्याचतुष्टयजन्मानन्तरं पुत्रवांश्च भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः शास्त्रज्ञो लक्ष्मीवान् दीर्घायुर्बहुपुत्रवांश्च भवति (परि.०१,क्र.५१) । यदा पञ्चमभावस्योपरि शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः प्रथमपुत्रानन्तरं कन्यासन्ततिमान् विद्यावान् सुखी धनसंग्रही च भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽपुत्रः स्थिरमना यशस्वी

^१ विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

रोगी स्वकुलधर्मरतश्च भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि राहोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकऽपुत्रो वृद्धावस्थायां भाग्यवान् राज्यसम्मानभाक् श्रमादपिविफलोऽविद्यश्च भवति ।

०७/०१ पञ्चमभावे स्थितग्रहस्योपर्यन्यग्रहाणां दृष्टिविचारः ।

०७/०२ बुद्धिर्विद्याविनयः प्रबन्धश्च ।

यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां सूर्यस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको विद्वान् बहुशास्त्रवेत्ता भवति । यदा पञ्चमभावे सिंहराश्यां सूर्यस्योपरि प्रथमभावे नवमभावे वा स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको महाबुद्धिमान् भवति । यदा पञ्चमभावे धनुराश्यां सूर्यस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे मीनराश्यां सूर्यस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य चन्द्रस्य दृष्टिर्द्वितीयभावे स्थितस्य चन्द्रस्य त्रिपाददृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे मकरराश्यां कुम्भराश्यां वा सूर्यस्योपरि नवमभावे प्रथमभावैकादशभावे वा स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिमान् भवति । यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे नवमभावे प्रथमभावे वा गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बहुशास्त्रविद् भवति । यदा पञ्चमभावे कन्याराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः शिल्पविद्यानिपुणो (भवननिर्माणकर्ता) भवति । यदा पञ्चमभावे कन्याराश्यां चन्द्रस्योपरि द्वितीयभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको ज्योतिर्विद् काव्यकर्ता प्राज्ञश्च भवति । यदा पञ्चमभावे कन्याराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः शीघ्रार्थबोधको भवति ।

यदा पञ्चमभावे तुलाराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः कलाशिल्पशास्त्रविद् भवति । यदा पञ्चमभावे वृश्चिकराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे नवमभावे प्रथमभावे वा स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको विद्यावान् भवति । यदा पञ्चमभावे धनुराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको गूढविद्यानिपुणः शिल्पविद्यायुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमभावे धनुराश्यां चन्द्रस्योपरि तृतीयभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको वशीकरणविद्यानिपुणो भवति । यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां वृश्चिकराश्यां वा मङ्गलस्योपरि प्रथमभावे नवमभावैकादशभावे वा स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको रसायणशास्त्रस्य शिल्पशास्त्रस्य विशिष्टविद्वान् भवति ।

षष्ठी दृष्टिः।

यदा पञ्चमभावे तुलाराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सङ्गीतविद्याकुशलो सङ्गणकयन्त्रविशारदश्च भवति। यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको गणितशास्त्रविद् भवति।

यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां मङ्गलस्योपरि प्रथमभावे नवमभावे वा स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको विद्वान् भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहाराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य चन्द्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिमान् भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहाराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः काव्यकलानिपुणो शिल्पशास्त्रनिपुणश्च भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहाराश्यां मङ्गलस्योपरि प्रथमभावे नवमभावैकादशभावे वा स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽनेक शास्त्रविद् भवति।

यदा पञ्चमभावे धनुराश्यां मीनराश्यां वा मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य चन्द्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको विद्वान् भवति। यदा पञ्चमभावे मीनराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको मेधावी विद्वान् शिल्पकलानिपुणश्च भवति। यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां बुधस्योपर्येकादशभावे द्वितीयभावे स्थितस्य मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको विशिष्टविद्यायुक्तो भवति। यदा पञ्चमभावे वृश्चिकराश्यां बुधस्योपरि दशमभावस्थितस्य मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको विद्यानिपुणो भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहाराश्यां मङ्गलस्योपरि द्वितीयभावे स्थितस्य चन्द्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिमान् भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहाराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽऽधुनीक-शिल्पविद्यानिपुणः काव्यकलारसिकश्च भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहाराश्यां बुधस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको नपुंसको भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहाराश्यां बुधस्योपरि नवमभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽतिप्राज्ञो बहुशास्त्रविद् भवति। यदा पञ्चमभावे धनुराश्यां बुधस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातक उत्तमस्मरणशक्तियुक्तो ज्ञानवांश्च भवति। यदा पञ्चमभावे धनुराश्यां बुधस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको लेखनकर्मरतो भवति। यदा पञ्चमभावे मकरराश्यां बुधस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बहुशास्त्रवेत्ता भवति। यदा पञ्चमभावे तुलाराश्यां गुरोरुपर्येकादशभावे द्वितीयभावे वा स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेदथवा वृषभराश्यां गुरोरुपर्येकादशभावे दशमभावे वा स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः कलाप्रियो

षष्ठी दृष्टिः ।

चित्रकारश्च भवति । यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां गुरोरुपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको ज्यौतिषादिगूढविद्यापारङ्गतः शिल्पविद्याविशारदश्च भवति ।

बुद्धिहीनयोगः

यदा पञ्चमभावे कन्याराश्यां चन्द्रस्योपरि तृतीयभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको जडो विस्मृतमतिश्च भवति । यदा पञ्चमभावे मकरराश्यां चन्द्रस्योपरि द्वितीयभावे स्थितस्य सूर्यस्य त्रिपाददृष्टिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिहीनो भवति ।

०७/०३ आत्मजतत्सम्बन्धिनौ लाभालाभौ परस्परव्यवहाराश्च ।

यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां कन्याराश्यां वा सूर्यस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रेणगर्विष्ठो भवति । यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां कन्याराश्यां वा सूर्यस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको पुत्रसुखसम्पन्नो भवति ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य शुक्रस्यदृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सुपुत्रवान् सुकन्यायुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको सन्ततिमान् भवति । यदा मिथुनराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातक उत्तमपुत्रसुखभाक् भवति । यदा पञ्चमभावे सिंहराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य सूर्यस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातक उत्तम पुत्रसन्ततिवांश्च भवति । यदा पञ्चमभावे सिंहराश्यां चन्द्रस्योपरि दशमभावे स्थितस्य मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातक उत्तमपुत्रसन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमभावे धनुराश्यां चन्द्रस्योपरि दशमभावे एकादशभावे स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे मकरराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे मकरराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे मीनराश्यां चन्द्रस्योपरि नवमभावे प्रथमभावे वा स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे वृश्चिकराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य चन्द्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽधिकन्याययुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे वृषभराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रयुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे तुलाराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे नवमभावे वा स्थितस्य बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावस्थितस्य गुरोर्दृष्टि-

षष्ठी दृष्टिः ।

भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे कन्याराश्यां मङ्गलस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः बहुपुत्रवान् भवति।

[illegible]

यदा पञ्चमभावे सिंहराश्यां सूर्यस्योपर्यष्टमभावे तृतीयभावे वा स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको नपुंसको भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहराश्यां चन्द्रस्योपर्यष्टमभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य

षष्ठी दृष्टिः ।

दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽपुत्रो भवति । यदा पञ्चमभावे वृश्चिकराश्यां चन्द्रस्योपर्यष्टमभावे तृतीयभावे वा स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको नीचसंततितयुक्तश्च भवति । यदा पञ्चमभावे तुलाराश्यां बुधस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य अथवा यदा पञ्चमभावे वृषभराश्यां बुधस्योपर्येकादशभावे अष्टमभावे वा स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रदुःखेन दुःखी वा अपुत्रो भवति । यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां गुरोरुपर्यष्टमभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिप्राप्तिकार्ये विघ्नमनुभवति । यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां गुरोरुपर्येकादशभावे स्थितस्य सूर्यस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिबाधायुक्तो भवति ।

यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां शनैश्चरस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य सूर्यस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रचिन्तायुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे सिंहराश्यां शनैश्चरस्योपर्येकादशभावे स्थितस्य मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः स

०८/०१ पञ्चमभावे सूर्यस्य विशिष्टफलविचारः ।

यदा सूर्यः स्वोच्चराश्यां^३ भवेत्तदा जातको निर्दयोऽल्पसन्ततिमान् भवति । यदा सूर्यः स्वोच्चनवांशे^४ भवेत्तदा जातकः सुखी सकलसिद्धिमान् भवति । यदा सूर्यो होरादिषड्वर्गेषु शुभो^५ भवेत्तदा जातको मनोहरः सौभाग्यशाली च भवति । यदा सूर्यो मूलत्रिकोणराश्यां^६ भवेत्तदा जातको गुणहीनपुत्रवान् भवति । यदा सूर्यो मित्रग्रहस्य राश्यां^७ भवेत्तदा जातक उग्रस्तेजस्वी पुत्रवान् भवति । यदा सूर्यो मित्रग्रहस्य नवमांशे^८ भवेत्तदा जातकः सुशीलश्चरित्रवान् संततियुक्तो भवति । यदा सूर्यो वर्गोत्तमावस्थायां शुभो^९ भवेत्तदा जातकस्य पुत्राः कुसङ्गत्या सङ्कटेन च पीडिता भवन्ति । यदा सूर्यः शत्रुग्रहस्य राश्यां^{१०}

^३ विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^४ विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^५ यदा होरादिषड्वर्गेषु सूर्य उच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रिकोणराश्यामधिमित्रराश्यां मित्रराश्यां वा भवेत्तदा स शुभो मन्यते ।

^६ विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^७ विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^८ विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^९ विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

भवेत्तदा जातको विदेशवासी पुत्रवाश्च भवति। यदा सूर्यः शत्रुग्रहस्य नवांशे^{११} भवेत्तदा जातकस्य पत्नी परपुरुषेण पुत्रवती भवति। यदा सूर्यः होरादिषड्वर्गेषु पापग्रहस्य राश्यां^{१२} भवेत्तदा जातको नष्टगर्भयुक्तो भवति। यदा सूर्यो नीचराश्यां^{१३} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो जायते पश्चान्निधनं च भवति। यदा सूर्यो नीचनवांशे^{१४} भवेत्तदा जातकस्य कुपुत्रा भवन्ति।

०८/०२ पञ्चमभावे चन्द्रस्य विशिष्टफलविचारः ।

यदा चन्द्रःस्वोच्चराश्यां^{१५} भवेत्तदा जातको विशालाक्ष्याः कन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रः-स्वोच्चनवांशे^{१६} भवेत्तदा जातको रूपसम्पन्नायाः कन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रो होरादिषड्वर्गेषु शुभो^{१७} भवेत्तदा जातकः सौभाग्यवत्या मनोहरायाश्च कन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रो मूलत्रिकोण-राश्यां^{१८} भवेत्तदा जातकः प्रगल्भपुत्रीपिता भवति। यदा चन्द्रो मित्रग्रहस्य राश्यां^{१९} भवेत्तदा जातकः शुभशीलायाः कन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रो मित्रग्रहस्य नवांशे^{२०} भवेत्तदा जातकः पवित्रायाः कन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रो वर्गोत्तमावस्थायां^{२१} भवेत्तदा जातकः पतिव्रतायाः कन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रः शत्रुग्रहस्य राश्यां^{२२} भवेत्तदा जातकः कुस्वभावायाः कन्यायाः भवति। यदा चन्द्रः शत्रुग्रहस्य नवांशे^{२३} भवेत्तदा जातकः कुरूपकन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रो होरादिषड्वर्गेषु पापग्रहस्य राश्यां^{२४} भवेत्तदा जातकः कुसन्तत्या पीडितो भवति तस्य कन्या परपुरुषगामिनी भवति । यदा चन्द्रो

^{११} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१२} यदा षड्वर्गेषु सूर्यः शनैश्चरक्षेत्रीयो भवेत्तदा स पापसंज्ञकः कथ्यते ।

^{१३} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१४} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१५} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१६} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१७} यदा होरादिषड्वर्गेषु चन्द्र उच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रिकोणराश्यामधिमित्रराश्यां मित्रराश्यां वा भवेत्तदा स शुभो मन्यते।

^{१८} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१९} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{२०} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{२१} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{२२} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{२३} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{२४} यदा षड्वर्गेषु चन्द्रो मङ्गलशनैश्चरक्षेत्रीयो भवेत्तदा स पापग्रहः कथ्यते ।

षष्ठी दृष्टिः ।

नीचराश्यां^{२५} भवेत्तदा जातकः सुरूपकन्यायाः पिता भवति। यदा चन्द्रो नीचनवांशे^{२६} भवेत्तदा जातकः दुष्टबुद्धेः कन्यायाः पिता भवति।

०८/ ३ पञ्चमभावे मङ्गलस्य विशिष्टफलविचारः ।

यदा मङ्गलः स्वोच्चनवांशे^{२७} भवेत्तदा जातको दीर्घायुरल्पसन्ततिमांश्च भवति। यदा मङ्गलः स्वोच्चनवांशे^{२८} भवेत्तदा जातको रुग्णपुत्रवान् भवति। यदा मङ्गलो होरादिषड्वर्गेषु शुभो^{२९} भवेत्तदा जातको व्रणपीडितपुत्रवान् भवति। यदा मङ्गलो मूलत्रिकोणराश्यां^{३०} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रा याचका भवन्ति । यदा मङ्गलो मित्रग्रहस्य राश्यां^{३१} भवेत्तदा जातकः कृपणपुत्रपिता भवति। यदा मङ्गलो मित्रग्रहस्य नवांशे^{३२} भवेत्तदा जातकोऽन्यायरत पुत्रवान् भवति। यदा मङ्गलो वर्गोत्तमावस्थायां शुभो^{३३} भवेत्तदा जातकः शत्रुविजयीपुत्रवान् भवति। यदा मङ्गलः शत्रुग्रहस्यराश्यां^{३४} भवेत्तदा जातको व्रणपीडितपुत्रवान् भवति। यदा मङ्गलः शत्रुग्रहस्यनवांशे^{३५} भवेत्तदा जातको मलिनपुत्रवान् भवति। यदा मङ्गलः षड्वर्गेषु पापग्रहस्य राश्यां^{३६} भवेत्तदा जातकस्य पुत्राः पापरतां भवन्ति। यदा मङ्गलो नीचराश्यां^{३७} भवेत्तदा जातकः परस्त्रीलोलुपपुत्रपिता भवति। यदा मङ्गलो नीचनवांशे^{३८} भवेत्तदा जातकोऽल्पायुपुत्रपिता भवति।

०८/ ०४ पञ्चमभावे बुधस्य विशिष्टफलविचारः ।

^{२५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{२६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{२७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{२८} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{२९} यदा होरादिषड्वर्गेषु मङ्गल उच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रिकोणराश्यामधिमित्रराश्यां मित्रराश्यां वा भवेत्तदा स शुभो मन्यते।

^{३०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{३१} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{३२} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{३३} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{३४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{३५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{३६} यदा षड्वर्गेषु मङ्गलः शनैश्चरक्षेत्रीयो भवेत्तदा स पापसंज्ञकः कथ्यते ।

^{३७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{३८} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

यदा बुधः स्वोच्चराश्यां^{३९} भवेत्तदा जातकः सुभग-सुन्दर-मनोज्ञ-पुत्रवान् भवति ।

यदा बुधः स्वोच्चनवांशे^{४०} भवेत्तदा जातको विनीतपुत्रवान् भवति । यदा बुधो होरादिषड्वर्गेषु शुभो^{४१} भवेत्तदा विनयहीनपुत्रस्यपिता भवति । यदा बुधो मूलत्रिकोणराश्यां^{४२} भवेत्तदा जातकः सुपुत्रवान् भवति यदा बुधो मित्रग्रहस्य राश्यां^{४३} भवेत्तदा जातको नीरोगीसत्पुत्राणां जातको भवति । यदा बुधो मित्रग्रहस्य नवांशे^{४४} भवेत्तदा जातकः शास्त्रदक्षपुत्रस्य पिता भवति । यदा बुधो वर्गोत्तमावस्थायां शुभो^{४५} भवेत्तदा जातको नीतिकुशल-कार्यदक्ष-लोकप्रसिद्धपुत्रस्य पिता भवति । यदा बुधः शत्रुग्रहस्य राश्यां^{४६} भवेत्तदा जातकः पिशुनस्वभावयुक्तपुत्रस्यपिता भवति । यदा बुधो षड्वर्गेषु पापग्रहस्य राश्यां^{४७} भवेत्तदा जातकः पुत्रचिन्तायुक्तो भवति । यदा बुधो नीचराश्यां^{४८} भवेत्तदा जातको दुःखीपुत्रस्य पिता भवति । यदा बुधो नीचनवांशे^{४९} भवेत्तदा जातकः कन्यासंततियुक्तो भवति । यदि पुत्रो भवेत्तदा दोषयुक्तो निर्दयो वा भवति ।

०८/०५ पञ्चमभावे गुरो विशिष्टफलविचारः ।

यदा गुरुः स्वोच्चराश्यां^{५०} स्थितोभवेत्तदा जातको दीर्घायुर्भवति । यदा गुरुः स्वोच्च-नवांशे^{५१} भवेत्तदा जातकः सुन्दरपुत्रवान् भवति । यदा गुरुर्होरादिषड्वर्गेषु शुभो^{५२} भवेत्तदा जातकस्य

^{३९} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४०} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४१} यदा होरादिषड्वर्गेषु बुध उच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रिकोणराश्यामधिमित्रराश्यां मित्रराश्यां वा भवेत्तदा स शुभो मन्यते ।

^{४२} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४३} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४४} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४५} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४६} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४७} यदा षड्वर्गेषु बुधो मङ्गलशनैश्चरक्षत्रीयो भवेत्तदा स पापग्रहः कथ्यते ।

^{४८} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{४९} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{५०} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{५१} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{५२} यदा होरादिषड्वर्गेषु गुरु उच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रिकोणराश्यामधिमित्रराश्यां मित्रराश्यां वा भवेत्तदा स शुभो मन्यते ।

षष्ठी दृष्टिः ।

पुत्रः प्रसिद्धो भवति। यदा गुरुमूलत्रिकोणराश्यां^{५३} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रः पराक्रमी भवति। यदा गुरुमित्रग्रहस्य राश्यां^{५४} भवेत्तदा नीचस्वभावयुक्तक्रोधीपुत्रस्यपिता भवति। यदा गुरुमित्रग्रहस्य नवांशे^{५५} भवेत्तदा तस्करपुत्रस्य पिता भवति। यदा गुरुः शत्रुग्रहस्य राश्यां^{५६} भवेत्तदा जातको विलम्बेन पुत्रसुखं प्राप्नोति। यदा गुरुः शत्रुग्रहस्य नवांशे^{५७} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रः शत्रुतुल्य भवति। यदा गुरुहोरादिषड्वर्गेषु पापग्रहस्यराश्यां^{५८} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो मित्रहीनो भवति। यदा गुरुर्नीचराश्यां^{५९} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रः सदैव दुःखी भवति। यदा गुरुर्नीचनवमांशे^{६०} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रः पापरतो भवति।

०८/०६ पञ्चमभावे शुकस्य विशिष्टफलविचारः ।

यदा शुकः स्वोच्चराश्यां^{६१} भवेत्तदा जातकः सुभगकन्यापिता भवति। यदा शुकः स्वोच्च-
नवांशे^{६२} भवेत्तदा जातको दौहीत्रसम्पन्नो भवति। यदा शुक्रो होरादिषड्वर्गेषु शुभो^{६३} भवेत्तदा जातकस्य
रूपवत्यः कन्या भवन्ति। यदा शुक्रो मूलत्रिकोणराश्यां^{६४} भवेत्तदा शत्रुविजयिसंतानपिता भवति। यदा
शुक्रो मित्रग्रहस्य राश्यां^{६५} भवेत्तदा पतिपरायणकन्यापिता भवति। यदा शुक्रो मित्रग्रहस्य नवांशे^{६६} भवेत्तदा
जातकस्य कन्याः सत्यादिगुणैर्भूषिता धर्मनिष्ठाश्च भवन्ति। यदा शुक्रो वर्गोत्तमनवांशे शुभो^{६७} भवेत्तदा

^{५३} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{५४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{५५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{५६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{५७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{५८} यदा षड्वर्गेषु गुरुः शनैश्चरक्षेत्रीयो भवेत्तदा स पापग्रहः कथ्यते ।

^{५९} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{६०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{६१} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{६२} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{६३} यदा होरादिषड्वर्गेषु शुक उच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रिकोणराश्यामधिमित्रराश्यां मित्रराश्यां वा भवेत्तदा स शुभो मन्यते।

^{६४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{६५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{६६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{६७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

जातकस्य कन्यास्तेजस्विन्यो भवन्ति । यदा शुक्रः शत्रुग्रहस्य राश्यां^{६८} भवेत्तदा जातकस्य कन्याः पापरता भवन्ति । यदा शुक्रः शत्रुग्रहस्य नवांशे^{६९} भवेत्तदा जातकस्य कन्याः सुखहीनाः कृतघ्नाश्च भवन्ति । यदा शुक्रः होरादिषड्वर्गेषु पापग्रहस्य राश्यां^{७०} भवेत्तदा कृपणकन्यापिता भवति । यदा शुक्रः नीचराश्यां^{७१} भवेत्तदा जातकस्य कन्याः सुरूपाः विविधस्वभावयुक्ताश्च भवन्ति । यदा शुक्रो नीचनवांशे^{७२} भवेत्तदा जातकस्य कन्याः परपुरुषरताः भवन्ति ।

०८/०७ पञ्चमभावे शनैश्चरस्य विशिष्टफलविचारः ।

यदा शनैश्चरः स्वोच्चराश्यां^{७३} भवेत्तदा जातकस्य शत्रुयुक्तपुत्राणां पिता भवति । यदा शनैश्चरः स्वोच्चनवांशे^{७४} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रानैकरोगयुक्ताः भवन्ति । यदा शनैश्चरः होरादिषड्वर्गेषु शुभो^{७५} भवेत्तदा जातकः कृतघ्नपुत्रवान् भवति । यदा शनैश्चरो मूलत्रिकोणराश्यां^{७६} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो मद्यसेवी भवति । यदा शनैश्चरो मित्रग्रहस्य राश्यां^{७७} भवेत्तदा कृषीवलपुत्रस्य पिता भवति । यदा शनैश्चरो मित्रग्रहस्य नवांशे^{७८} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रः पशुपालको भवति । यदा शनैश्चरो वर्गोत्तमावस्थायां शुभो^{७९} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो नेता भवति । यदा शनैश्चरः शत्रुग्रहस्य राश्यां^{८०} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो भीरु भवति । यदा शनैश्चरः शत्रुग्रहस्य नवांशे^{८१} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो भीरुः प्रेतादिग्रस्तो भवति । यदा शनैश्चरः होरादिषड्वर्गेषु पापग्रहस्य राश्यां^{८२} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो रुग्णो भवति । यदा शनैश्चरो

^{६८} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{६९} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७०} यदा षड्वर्गेषु शुक्रः मङ्गलक्षेत्रीयो भवेत्तदा स पापग्रहः कथ्यते ।

^{७१} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७२} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७३} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७४} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७५} यदा होरादिषड्वर्गेषु शनैश्चर उच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रिकोणराश्यामधिमित्रराश्यां मित्रराश्यां वा भवेत्तदा स शुभो मन्यते ।

^{७६} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७७} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७८} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{७९} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{८०} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{८१} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{८२} यदा षड्वर्गेषु शनैश्चरः सूर्यमङ्गलक्षेत्रीयो भवेत्तदा स पापग्रहः कथ्यते ।

षष्ठी दृष्टिः ।

नीचराश्यां^{८३} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो आत्मघातं करोति। यदा शनैश्चरो नीचनवांशे^{८४} भवेत्तदा जातकस्य पुत्रोऽकालग्रस्तो भवति।

०९/०१ बुद्धिर्विद्याविनयःप्रबन्धश्च।

यदा लग्नेशः पञ्चमभावे पञ्चमेशो लग्नभावे भवेत्तदा जातको विद्वान् सद्गुणसम्पन्नो ज्ञानी च भवति। यदा पञ्चमेशः पापग्रहेण सह पञ्चमभावे लग्नभावे चन्द्रो भवेत्तदा जातकोऽरबीभाषाविद् पारसीभाषाविद् वा भवति। यदा पञ्चमभावकारकगुरुः पञ्चमेशो वा गोपुरादिविशिष्टावस्थायां^{८५} भवेत्तदा जातको मेधावी भवति। यदा पञ्चमभावे शुभराश्यां शुभग्रहः शुभग्रहदृष्टियुक्तो भवेत्तदा जातको मेधावी भवति। यदा पञ्चमभावकारको गुरुः शुभषष्ठ्यंशे शुभग्रहेण दृष्टोभवेत्तदा जातको मेधावी भवति। यदा चन्द्रमङ्गलबुधानामुपरि बलवान् गुरोः शुक्रस्य वा दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः प्रत्युत्पन्नमतिर्भवति। यदा पञ्चमेशः शुभग्रहेण सह केन्द्रभावे^{८६} भवेत्तदा जातकः कुशाग्रमतिर्भवति। यदा पञ्चमभावे गुरुः पञ्चमेशः शुभराश्यां भवेत्तदा जातको बुद्धिमान् भवति। यदा पञ्चमभावे बुधो भवेत्तदा जातको बुद्धिमान् भवति। यदा पञ्चमेशः स्वोच्चराश्यां शुभकर्तरीयोगे^{८७} भवेत्तदा जातको विशिष्टबुद्धिमान् भवति। यदा पञ्चमभावकारकगुरुः पञ्चमभावे नवमभावे वा भवेत्तदा जातको मेधावी भवति (परि.०१, क्र.४५)। यदा गुरुः स्वनवांशे शुभषष्ठ्यंशे^{८८} गोपुरादिविशिष्टावस्थायां^{८९} शुभग्रहस्यनवांशे वा शुभग्रहेण दृष्टोभवेत्तदा जातको त्रिकालज्ञानी भवति। यदा बलवन्तां पञ्चमेशगुरुबुधानां युतिः केन्द्रभावे^{९०} त्रिकोणभावे^{९१} वा भवेत्तदा जातक इङ्गितज्ञो भवति। यदा पञ्चमभावे सूर्येण सह बुधो मिथुनराश्यां कन्याराश्यां वा भवेत्तदा जातको विद्यालक्ष्मीयुक्तश्च भवति। यदा मङ्गलबुधयोर्युतिः शुभराश्यां भवेत्तदा जातको विद्वन्मनोरञ्जको भवति। यदा मङ्गलबुधयोर्युतिः शनैश्चरक्षेत्रे पञ्चमभावे द्वितीयभावे वा सूर्येण पाददृष्टियोगेन युक्ता

^{८३} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{८४} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{८५} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{८६} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०४ द्रष्टव्यम्।

^{८७} यदा पञ्चमेशात् द्वितीयभावे द्वादशभावे च शुभग्रहो (मार्गो) भवेत्तदा शुभकर्तरीयोगो भवति।

^{८८} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{८९} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{९०} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०४ द्रष्टव्यम्।

^{९१} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०४ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

भवेत्तदा जातको विद्वन्मनोरञ्जको भवति । यदा बलवान् पञ्चमेशः केन्द्रभावे^{१२} त्रिकोणभावे^{१३} वा भवेत्तदा जातको विद्वान् भवति (परि.०१, क्र.४६) (परि.०१, क्र.४५) (परि.०१, क्र.४७) (परि.०१, क्र.१०८) । यदा पञ्चमेशो दशमभावे एकादशभावे वा भवेत्तदा जातको विद्वान् भवति । यदा पञ्चमेशो गुरुर्वा स्वोच्चराश्यां स्वराश्यां मित्रग्रहराश्यां मूलत्रिकोणराश्यां वा केन्द्रभावे त्रिकोणभावे वा शुभग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातको विद्यानिपुणो भवति (परि.०१, क्र.४६) । यदा पञ्चमभावे शुकः स्वाच्चराश्यां उच्चराश्यां वा मङ्गलेन सह भवेत्तदा जातकः कलानिपुणो भवति (परि.०१, क्र.४४) (परि.०१, क्र.४९) । यदा पञ्चमभावकारको गुरुः स्वोच्चराश्यां मृदुषष्ट्यंशे गोपुरादिविशिष्टावस्थायां शुभग्रहेण दृष्टो युतो वा भवेत्तदा जातको भविष्यवेत्ता भवति । यदा पञ्चमेशनवमेशयोः परस्परनवपञ्चमदृष्टिर्भवेत्तदा जातको विद्वान् भवति (परि.०१, क्र.५०) । यदा पञ्चमभावकरकगुरुः पञ्चमात् पञ्चमभावे शुभग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तथा पापग्रहस्य^{१४} दृष्टिर्हीनो भवेत्तदा जातको विद्यावान् भवति (परि.०१, क्र.७८) । यदा पञ्चमेशनवमेशयोर्युतिस्त्रिकोणभावे केन्द्रभावे वा भवेत्तदा जातको विद्वान् भवति (परि.०१, क्र.१०८) ।

यदा पञ्चमेशः स्वराशिं विहाय षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा पापग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातको मन्दबुद्धिर्भवति । यदा पञ्चमेशो गुरुर्वा पापकर्तरीयोगे^{१५} भवेत्तदा जातको मन्दबुद्धिर्भवति । यदा पञ्चमेशोऽदृश्यगोलाद्धे (सप्तमभावारभ्य द्वादशभावपर्यन्तम्) भवेत्तदा जातकोऽल्पबुद्धियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे सूर्यचन्द्रयोर्युतिर्भवेत्तदा जातकश्चञ्चलाधीर्भवति । यदा पञ्चमभावकारको गुरुर्नीचराश्यां केन्द्रभावे भवेत्तदा जातकश्चञ्चलाधीर्भवति । यदा पञ्चमेशोऽस्तङ्गतावस्थायां पापग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातको विद्याहीनो भवति । यदा सर्वेग्रहाः स्वनीचराशीषु शत्रुनवांशे दशमस्थानादन्येषु स्थानेषु स्थिता भवेयुस्तदा जातको विद्याहीनो भवति । यदा पञ्चमेशबुधगुरुणां युतिः त्रिकभावे^{१६} भवेत्तदा जातको विद्याहीनो भवति । यदा पञ्चमेशः क्रूरषष्ट्यंशे भवेत्तदा जातको विद्याहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे कारको गुरुः क्रूरषष्ट्यंशे भवेत्तदा जातको विद्याहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे गुलिक^{१७} शनैश्चरौ शुभदृष्टिहीनो युतिहीनौ च भवेतां तदा जातको बुद्धिहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे नीचराश्यां गुरुर्भवेत्तदा

^{१२} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम् ।

^{१३} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम् ।

^{१४} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१५} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१६} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम् ।

^{१७} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

जातको विद्याबुद्धिहीनो भवति।यदा पञ्चमभावे चन्द्रस्योपरि सूर्यमङ्गलशनैश्चराणां दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे कोऽपि ग्रहो नीचराश्यां गुरुश्च षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा पापग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातको विद्याहीनो भवति (परि.०१,क्र.४८) ।

०१/०२ गर्भस्थितिः ।

गर्भपातयोगः ।

यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावे पापग्रहः पापग्रहेण दृष्टो युतो वा भवेत्तदा सा गर्भपातेन पीडिता भवति।यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमेशो गुरुर्वापापग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा सा गर्भधारणाऽसमर्था भवति। यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमेशो गुरुः पञ्चमभावो वा पापकर्तरीयोगे^{९८} भवेत्तदा सा गर्भपतनेन दुःखिता भवति। यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमेशः पापग्रहेण सह त्रिकभावे^{९९} भवेत्तदा सा गर्भधारणाऽसमर्था भवति। यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावे पापग्रहेण सह त्रिकभावाधिपतिर्भवेत्तदा सा गर्भपातेन पीडिता भवति। यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावस्य नवांशराशिः शुभग्रहेण दृष्टा भवेत्तथा पापग्रहाणां यादृशी दृष्टिर्भवेत्तदा तादृशसंख्यया गर्भपातो भवति। यदा कस्याश्चित् स्त्रियः षड्वर्गेषु पञ्चमेशगुरु निर्बलौ भवेतां तदा सा गर्भधारणाऽसमर्था भवति।

यदा पञ्चमभावे सूर्येण सह राहोःकेतोःशनैश्चरस्य प्रजापतेःयमस्य वरुणस्य वा युतिर्भवेत्तदा तस्या गर्भस्थित बालको नश्यति । यदा पञ्चमभावे नीचराश्यां चन्द्रस्योपर्येकाशभावे स्थितस्य मङ्गलस्य तृतीयभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा सा गर्भपातेन पीडिता भवति। यदा पञ्चमभावे नीचराश्यां सूर्यस्योपर्येकाशभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा सा गर्भपातेन पीडिता भवति।

०१/०३ आत्मजतत्सम्बन्धिनौ लाभालाभौ परस्परव्यवहाराश्च ।

गुरुग्रहात् लग्नात् वा पञ्चमभावे पुत्रसुखविचारः कर्तव्यः। गुरुर्लग्नाद्वा यो बली तस्मात् नवमभावे पुत्रसुखविचारः कर्तव्यः। तस्यां नवमेशस्य दशायां पुत्रसुखमिच्छेत्।

(अ) सन्ततिप्राप्तिविचारः ।

विवाहानन्तरं पुत्रेशपुत्रकारकपुत्रभावदृष्टग्रहपुत्रभावस्थग्रहाणां स्पष्टराश्यादिमाने नवांशराशेर्वा गोचरभ्रमणेन यदा गुरोरागमनं भवेत्तदा पुत्रप्राप्तिर्भवति। स्पष्टपञ्चमेशलग्नेशयोः राश्यादिमाने

^{९८} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{९९} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

राश्यादिमानात् त्रिकोणस्थाने वा यदा गोचरावस्थयां गुरुरागच्छेत्तदा जातकः सन्ततियुक्तो भवति । यदा जन्मसमये पञ्चमेशः पञ्चमभावकारको गुरुः पञ्चमभावस्योपरि दृष्टिकर्ता ग्रहः पुत्रभावस्थग्रहाणां राश्यादिमाने गोचरभ्रमणवशात् गुरुरागतो भवेत्तदा जातकः सन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमभावात् पञ्चमेशात् लग्नात् गुरुग्रहात् वा पञ्चमभावे (त्रिकोणभावे) नवमभावे वा गोचरभ्रमणवशात् गुरुरागतो भवेत्तदा संततियोगो भवति । स्पष्टसूर्यचन्द्रगुरुणां राश्यादिमानानुसारेण गतनवमांशं तुल्याः पुत्रा भवन्ति । पञ्चमेशनवमेशचतुर्थेशानां स्पष्टैक्यराश्यादिमानानुसारेण यद् नवांशं प्राप्यते तत् संख्यातुल्याः पुत्रा भवन्ति । पञ्चमनवमचतुर्थभावेषु ये ग्रहाः स्युः तेषां स्पष्टराश्यादिमानं कृत्वा यद् नवांशः प्राप्यते तद् संख्याकाः पुत्रा भवन्ति ।

°

(आ)पुत्रप्राप्तियोगःपुत्रीप्राप्तियोगः ।

यदा पञ्चमभावे पुरुषराश्यां पुरुषनवांशे^{१००} पुरुषग्रहो^{१०१} भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावः पुरुषराश्यां पुरुषनवांशे पुरुषग्रहेण (सूर्येणमङ्गलेनगुरुणा वा) दृष्टो भवेत्तदा जातकः पुत्रसन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमेशः पुरुषराश्यां पुरुषनवांशे पुरुषग्रहेण दृष्टो युतो वा भवेत्तदा जातकः पुत्रसन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमेशः पुरुषग्रहो विषमनवांशे (पुरुषनवांशे) स्थितो भवेत्तदा जातकः शीघ्रपुत्रसुखं प्राप्नोति ।

यदा पञ्चमभावे स्त्रीराश्यां स्त्रीनवांशे^{१०२} स्त्रीग्रहो^{१०३} भवेत्तदा जातकः कन्यासन्ततियुक्तो भवति । यदा स्त्रीराश्यां स्त्रीनवांशे पञ्चमभावस्योपरि स्त्रीग्रहस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः कन्यासन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमेशः स्त्रीराश्यां स्त्रीनवांशे स्त्रीग्रहेण दृष्टो युतो वा भवेत्तदा जातकः कन्यासन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमेशः स्त्रीग्रहो युग्मराश्यां (समराश्यां) स्थितो भवेत्तदा जातकः कन्यासन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे चन्द्रस्य नवांशे चन्द्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बहुकन्यासन्ततिमान् भवति ।

यदा पञ्चमभावे पञ्चमेशो भवेत्तदा जातकः पुत्रादिसुखयुक्तो भवति (परि.०१, क्र.४६) (परि.०१, क्र.३६) (परि.०१, क्र.५३) (परि.०१, क्र.५४) । यदा पञ्चमभावे शुभग्रहो भवेत्तदा जातकः पुत्रादि

^{१००} मेष-मिथुन-सिंह-तुला-धनुः-कुम्भराशयः पुरुषराशयः पुरुषनवांशाः कथ्यन्ते ।

^{१०१} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१०२} वृषभ-कर्क-कन्या-वृश्चिक-मकर-मीनराशयः स्त्रीराशयः स्त्रीनवांशाः कथ्यन्ते ।

^{१०३} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

सुखसम्पन्नो भवति (परि.०१, क्र.४४) । यदा पञ्चमभावे शुभग्रहस्य पञ्चमेशस्य वा दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रसुखेन सुखी भवति (परि.०१, क्र.४०) (परि.०१, क्र.३८) । यदा पञ्चमभावः पञ्चमेशः गुरुर्वा शुभग्रहेण दृष्टो युतो च भवेत्तदा जातकोऽवश्यं सन्ततिं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावाधिपतिगुरु उपरि लग्नेशस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रं प्राप्नोति । यदा पञ्चमेशः प्रथमभावे लग्नेशः पञ्चमभावे अथवा पञ्चमेशलग्नेशयोः युतिः प्रथमभावे पञ्चमभावे वा भवेत्तदा जातकः पुत्रं प्राप्नोति । यदा केन्द्रभावे पञ्चमेशलग्नेशौ शुभग्रहेण दृष्टियुक्तौ बलवान् द्वितीयेशो भवेत्तदा जातकः पुत्रं प्राप्नोति ।

यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां वृषभराश्यां कर्कराश्यां वा राहुः केतुर्वा भवेत्तदा जातकः शीघ्रसन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमेशः केन्द्रभावे^{१०४} त्रिकोणभावे^{१०५} वा शुभराश्यां शुभग्रहेण युतो दृष्टो भवेत्तदा जातको युवावस्थायाः प्रारम्भे पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे स्वराश्यां पापग्रहोऽस्तङ्गतावस्थाहीनो भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमेशस्य नवांशाधिपतिः शुभग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमेशो शुभषष्ठ्यंशे^{१०६} भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे कर्कधनुमीनराशिभ्यः कोऽपि राशेरुपरि गुरुर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः संततिवान् भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे वृषभराशेः कर्कराशेस्तुलाराशेर्वा शुक्रस्य चन्द्रस्य वा दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिमान् भवति । यदा पुत्रेशो^{१०७} गुरुश्च गोपुरादिविशिष्टावस्थायां शुभग्रहेण दृष्टो भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमभावे लग्नेशस्तथा पञ्चमेशगुरु बलवान्तौ भवेतां तदा जातकः संततिमान् भवति ।

यदा पञ्चमेशो लग्नभावे भवेत्तदा जातकस्य पुत्रः स्वपितुरपि अधिकगुणवान् जायते । यदा पञ्चमेशलग्नेशयोः परस्परं मित्रता भवेत्तदा जातकपुत्रयोः सम्बन्ध मित्रवत् भवति । यदा पञ्चमेशलग्नेशयोः परस्परं दृष्टि सम्बन्ध भवेत्तदा जातकः पुत्रं प्राप्नोति । यदा पञ्चमेशेन सह राहुर्भवेत्तदा राहुग्रहस्य दशायां जातको दीर्घायुर्पुत्रं प्राप्नोति ।

^{१०४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१०५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१०६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१०७} पराशरमते चरकारकानुसारेण पुत्रेशः ।

षष्ठी दृष्टिः ।

(इ) बहुप्रजायोगः ।

यदा पञ्चमेशो लग्नात् सप्तमभावे समराश्यां^{१०८} (युग्मराश्यां स्त्रीराश्यां) चन्द्रशुक्राभ्यां युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातकस्याधिकाः कन्याः जायते। यदा पञ्चमेशो लग्नात् सप्तमभावे विषमराश्यां^{१०९} (पुरुषराश्यां ओजराश्यां) सूर्यमङ्गलबुधैः सह युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातकस्य बहुपुत्राः भवति। यदा पञ्चमभावे वृषभराश्यां कर्कराश्यां तुलाराश्यां वा शुक्रश्चन्द्रो वा भवेत्तदा जातकः बहुपुत्रयुक्तो भवति। यदा पञ्चमभावस्योपरि बलवान् शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बहुसन्ततिमान् भवति। यदा पञ्चमभावे बलवान् द्वितीयेशो गुरुणा दृष्टो भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे शुक्रस्य राशिर्नवांशश्च भवेत्तदा जातको बहुसन्ततिमान् भवति। यदा पञ्चमभावे शुक्रस्य नवांशे शुक्रस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको बहुसन्ततिमान् भवति। यदा पञ्चमेशो गोपुरादिविशिष्टावस्थायां भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे लग्नेशस्य नवांशाधिपतिस्तथा गुरोर्नवांशाधिपतिर्लग्नभावे भवेत्तदा जातकः सन्ततिमान् भवति। यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां तुलाराश्यां वा चन्द्रशुक्रयोर्युति भवेत्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां शनैश्चरोऽन्यग्रहस्य युतिर्दृष्टिर्हीनो भवेत्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। यदा परमोच्चराश्यां पञ्चमेशो लग्नेशेन सह सुतभावकारकः शुभग्रहयुक्तश्चतुर्थषष्ठभावयोः पापग्रहो भवेत्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावकारको गुरुः परमोच्चराश्यां द्वितीयेशो राहुणा सह नवमेशो नवमभावे भवेयुस्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे नवमभावे वा गुरुः पञ्चमेशो बलसम्पन्नो द्वितीयेशो दशमभावे भवेत्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे पञ्चमेशो नवमभावे शनैश्चरो भवेत्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे पञ्चमेशद्वितीयेशयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमेशोपरि गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवान् भवति (परि.०१, क्र.३८)

यदा पञ्चमभावे स्वोच्चराश्यां गुरोर्भवेत्तदा जातको नैककन्याजनको भवति।

यदा पञ्चमभावे द्वितीयेशपञ्चमेशयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति। तेभ्यः सन्ततित्रयं म्रियते।

यदा पञ्चमभावे नवमेशो नवमभावे शनैश्चरो भवेत्तदा जातको बहुपुत्रयुक्तो तेभ्यः सन्ततिद्वयं यमलो भवति।

^{१०८} वृषभकर्ककन्यावृश्चिकमकरमीनराशयः समराशयः (युग्मराशयः/स्त्रीराशयः) कथ्यन्ते।

^{१०९} मेषमिथुनसिंहतुलाधनुकुम्भराशयः विषमराशयः (पुरुषराशयः/ओजराशयः) कथ्यन्ते।

षष्ठी दृष्टिः ।

यदा पञ्चमेशः द्वितीयभावेऽष्टमभावे वा भवेदथवा पञ्चमभावे चन्द्रो बुधःशुक्रो वा भवेत्तदा जातकाधिकन्याजनको भवति ।

यदा पञ्चमेशो गुरुमङ्गलसूर्याः पुरुषराश्यां पुरुषनवांशे भवेयुस्तदा जातको बहुपुत्रवान् भवति ।

यदा पञ्चमभावे सूर्योमङ्गलगुरुर्वा भवेत्तदा जातक एक-त्रि-पञ्च वा सन्ततिमान् भवति ।

यदा पञ्चमभावे गुरुस्तथा कस्मिन्नपिभावे पञ्चमेशशुक्रयोर्युतिर्भवेत्तदा २३ तमे वर्षे ३३ तमे वर्षे वा जातकः सन्ततिं प्राप्नोति ।

यदा पञ्चमेशः केन्द्रभावे^{११०} पञ्चमभावाधिपतिना सह भवेत्तदा जातकः २६ वा ३० तमे वर्षे सन्ततिं प्राप्नोति ।

यदा पञ्चमभावे स्थितस्य सूर्यस्योपरि शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः ६० तमे वर्षे पिता भवति ।

यदा एकादशभावे राहुर्भवेत्तदा जातको वृद्धावस्थायां पिता भवति ।

यदा पञ्चमभावात् द्वादशभावे राहुः पञ्चमेशेन सह शनैश्चरो यत्र कुत्रापि भात्रे भवेत्तदा जातकः कन्यात्रयानन्तरं पुत्रं प्राप्नोति ।

यदा पञ्चमभावे पुरुषराश्यां नवांशे च पञ्चमेशगुरुमङ्गलसूर्या भवेयुस्तदा जातकः पुत्रवान् भवति । अस्मिन् योगे यदा पञ्चमेशः प्रबलो भवेत्तदा जातकः सत्पुत्रवान् तथा पञ्चमेशो निर्बलो भवेत्तदा जातकः कुपुत्रवान् भवति ।

(ई) एकपुत्रोऽल्पपुत्रयोगः ।

यदा पञ्चमभावे गुरुर्गुरुग्राहात् पञ्चमभावे शनैश्चरः शनैश्चरात् पञ्चमभावे राहुर्भवेत्तदा जातको एकपुत्रयुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे धनूराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः कष्टेनौषधिभ्यो मन्त्रैः देवताराधनेन च सन्ततिमान् भवति ।

यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावे कर्कराश्यां चन्द्रो भवेत्तदा सा नारी कन्यासन्ततिवती अल्पसन्ततियुक्ता वा भवति । यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावे केतुबुधौ तथा पञ्चमेशो नीचराश्यां त्रिकभावे (षष्ठाष्टमद्वादशभावे वा) भवेत्तदा सा काकवन्ध्या^{१११} भवति । यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमेशो नीचराश्यां पञ्चमभावः शुभग्रहदृष्टिहीनो भवेत्तथा पञ्चमभावे बुधशनैश्चरयो युतिर्भवेत्तदा सा काकवन्ध्या भवति । यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावे धनुर्मीनराशिर्वा भवेत्तदा सा प्रसवरहिता भवति ।

^{११०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम् ।

^{१११} यदा कस्याश्चित् स्त्रियः प्रथमा प्रसूतिर्भवेत् अनन्तरं प्रसूतेरभावो भवेत्तदा स योगः काकवन्ध्या कथ्यते ।

षष्ठी दृष्टिः ।

किन्तु यदा पञ्चमभावे धनूराश्यां मीनराश्यां वा गुरुर्भवेदथवा गुरुग्रहस्य दृष्टिर्भवेत्तदाऽवश्यं सन्तति प्राप्नोति ।

यदा पञ्चमभावे अन्यग्रहस्यसम्बन्धरहितो बुधः कर्कराश्यां भवेत्तदा जातकोऽल्पसंततियुक्तो भवति । अथवा द्वितीयविवाहात् सन्ततियुक्तो भवति ।

यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां सूर्योर्मङ्गलः शुक्रो वा भवेत्तदा द्वितीयविवाहेन जातकः पुत्रं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे मीनराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकोऽल्पसंततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे अन्यग्रहस्य सम्बन्धरहितश्चन्द्रः कर्कराश्यां भवेत्तदा जातकोऽल्पसन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां अन्यग्रहस्य युतिर्दृष्टिः सम्बन्धरहितः सूर्योर्भवेत्तदा जातको द्वितीयविवाहकरणेन सन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां अन्यग्रहस्य युतिर्दृष्टिः सम्बन्धरहितः शुक्रो भवेत्तदा जातको द्वितीयविवाहकरणेन सन्ततियुक्तो भवति ।

यदा पञ्चमभावे वृषभराशिःसिंहराशिःकन्याराशिर्वृश्चिकराशिर्वा भवेत्तदा जातकोऽल्प संततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे वृषभराश्यां सिंहराश्यां कन्याराश्यां वृश्चिकराश्यां वा चन्द्रो भवेत्तदा जातको-
ऽल्पसंततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे वृषभराशिःसिंहराशिःकन्याराशिर्वृश्चिकराशिर्वा भवेत्तदा जातको-
ऽल्प संततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे अल्पसुतराश्यां^{११२} सूर्योऽष्टमभावे शनैश्चरस्तथा प्रथमभावे मङ्गलो भवेत्तदा जातकोऽल्पसन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे अल्पसुतराशिर्लग्नभावेशनैश्चरो-
ऽष्टमभावे गुरुद्वादशभावे मङ्गलो जातकोऽल्पसन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे पापग्रहः पञ्चमेशः षष्ठभावे अष्टमभावे द्वादशभावे वा पापकर्तरीयोगे पञ्चमभावस्योपरि शनैश्चरस्य दृष्टिः पञ्चमेशस्योपरि गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽल्पसन्ततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां वृश्चिकराश्यां कर्कराश्यां धनुराश्यां सिंहराश्यां मीनराश्यां वा राहुर्भवेत्तदा जातकः कष्टेनोपायेन सन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमभावे पापग्रहेणसह प्रजापतिर्भवेत्तदा जातको विकलाङ्ग सन्ततियुक्तो भवति ।

यदा कस्याश्चित् स्त्रियः कुण्डल्यां पञ्चमभावे पापग्रहेणसह हर्षलः (प्रजापतिः) भवेत्तदा सा प्रसूतिकाले अधिकं कष्टं प्राप्नोति । यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावे मङ्गलहर्षलयोर्युतिर्भवेदथवा मङ्गलनेपच्युनयोः युतिर्भवेदथवा मङ्गलशनैश्चरयो युतिर्भवेदथवा मङ्गलराहुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा सा

^{११२} मिथुनसिंहकन्याराशयः अल्पसुतराशयः कथ्यते ।

षष्ठी दृष्टिः ।

सन्ततिप्रसूतिकाले शस्त्राक्रियाभिः पीडिता भवति । यदा कस्याश्चित् स्त्रियः पञ्चमभावे शनैश्चरस्य-
'युतिर्नेपच्युनेः (वरुणेन) हर्षलेनराहुणा वा सह भवेत्तदा सा सन्ततिहीना भवति अथवा मृतसन्ततिर्भवति ।

यदा पञ्चमभावे शनिरशुभो भवेत्तदापि संततिर्भवति । यदा पञ्चमेशः त्रिकभावे^{११३} राहुभौमाभ्यां
दृष्टोभवेत्तदा जातकः पितृदूषको भवति । यदा पञ्चमेशः षष्ठभावे द्वादशभावे वा भवेत्तदा जातकस्य
पुत्रः शत्रुवत् भवति । यदा पञ्चमभावे राहुःकेतुर्वा भवेत्तदा जातकः कुपुत्रपीडितो भवति । यदा
पञ्चमेशश्चतुर्थभावे निर्बलः पञ्चमभावस्योपरि सूर्यमङ्गलशनैश्चराणां दृष्टिस्तथा षष्ठेशोलग्नेशेन सह
षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा भवेत्तदा जातकस्य सर्वपुत्रा म्रियन्ते अथवा दुष्टपुत्रा भवन्ति । यदा
पञ्चमभावे कोऽपिग्रहः कृत्तिकानक्षत्रे आश्लेषानक्षत्रे ज्येष्ठानक्षत्रे मूलनक्षत्रे वा भवेत्तदा जातकस्य
सन्ततिर्विकारयुक्तो मनस्वी रोगी वा भवति । यदा पञ्चमेशः कृत्तिकानक्षत्रे मूलनक्षत्रे ज्येष्ठानक्षत्रे
आश्लेषानक्षत्रे वा षष्ठभावे अष्टमभावे द्वादशभावे वा पापग्रहेणयुतोदृष्टो वा भवेत्तदा जातकस्य
सन्ततिर्मनस्वी रोगी विकलङ्गो वा भवति । यदा पञ्चमेशव्ययेशयोः सम्बंधः शत्रुवत् भवेत्तदा जातकस्य
पुत्रो न जीवति अथवा दीर्घकालान्ते सन्ततिर्भवत्यथवा सन्तत्याः शरीरेऽसाध्य रोगोत्पत्तिर्भवत्यथवा-
ऽन्यावरोधेन सन्ततिचिन्ता भवति । अनेन प्रकारेण पञ्चमेशव्ययेशयोर्युतिः पञ्चमात् षष्ठभावे अष्टमभावे
द्वादशभावे वा भवेत्तदा सन्ततिचिन्ता भवति । यदा पञ्चमेशव्ययेशयोर्युतिःप्रतियुतिः परिवर्तनयोगो भवेत्तदा
जातकः सन्ततिचिन्तायुक्तो भवति । यदा लग्नात् पञ्चमात् षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा
गुरुपञ्चमेशयोर्युतिर्भवेत्तदा जातकस्य जीवने पुत्रचिन्ता भवति । यदा पञ्चमभावे नवमभावे सप्तमभावे वा
गुरुर्निर्बलो भवेत्तदा जातकः सन्ततिचिन्ता पीडितो भवति । यदा पञ्चमभावे कोऽपिग्रहः षष्ठशोऽष्टमेशो
वा द्वादशेशो भूत्वा नीचराश्यां शत्रुराश्यामस्तङ्गतावस्थायां भवेत्तदा जातकः सन्ततिचिन्तवान् भवति ।
यदा पञ्चमेशो नीचराश्यां शत्रुराश्यामस्तङ्गतावस्थायां वा लग्नात् षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा
भवेत्तदा जातकः सन्ततिचिन्तायुक्तो भवति । यदा पञ्चमेशो नीचराश्यां शत्रुराश्यामस्तङ्गतावस्थायां
षष्ठेशोऽष्टमेशेन वा द्वादशेन सह भवेत्तदा जातको नष्टसन्ततिको भवति , किन्त्वत्र पञ्चमभावस्योपरि
पञ्चमेशस्योपरि वा शुभग्रहस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकस्य सन्ततिर्जीवति । यदा पञ्चमभावे मीनराश्यां
गुरुर्भवेत्तदा जातकोऽल्पसंततियुक्तो भवति । यदा पञ्चमभावे धनूराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः कष्टेन
सन्ततिं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे कर्कराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिचिन्तायुक्तो भवति । यदा
पञ्चमभावे कर्कराश्यां धनूराश्यां कुम्भराश्यां मीनराश्यां वा गुरुर्भवेत्तदा जातकः पुत्रदुःखेन दुःखी भवति ।

^{११३} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

किन्त्वत्र पञ्चमभावे कर्क-धनुः-कुम्भ-मीनराशिर्भवेत्तस्योपरि गुरोर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिमान् भवति । यदा पञ्चमेशस्त्रिकोणभावे नीचग्रहेण दृष्टो गुरुरपि नीचराश्यां भवेत्तदा जातकः कन्या सन्ततियुको भवति (परि.०१, क्र.९५) । यदा पञ्चमभावे शनिकेतुसूर्यशुक्राणां युति एकादशभावे राहुः पञ्चमात् षष्ठभावे मङ्गलो भवेत्तदा जातकः पूर्वजन्मनि बालकस्य हत्याकरणेनेहजन्मनि सन्तानबाधायुक्तो भवति ।

(उ) अनपत्यतायोगः ।

यदि पञ्चमेशपञ्चमभावकारकगुरुसप्तमेशलग्नेशा निर्बला भवेयुस्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति (परि.०१, क्र.७०) । यदा पञ्चमेशःपापग्रहेण युतोदृष्टो भवेत्तथा गुरुर्नीचराश्यां भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति (परि.०१, क्र.१०१) । यदा सर्वे ग्रहा नीचराश्यां शत्रुराश्यामस्तङ्गतावस्थायां पञ्चमाद् द्वितीयभावे चतुर्थभावेऽष्टमभावे (लग्नात् षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा) वा भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे सप्तमेशपापग्रहो भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे पापग्रहः पञ्चमेशः पापकर्तरीयोगे^{११४} शुभग्रहस्य दृष्टिहीनो भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति । यदा पञ्चमेशो निर्बलो गुरुः पापकर्तरीयोगे^{११५} शुभग्रहस्य दृष्टियुतिर्हीनो भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे पापग्रहः पञ्चमेशः स्वनीचराश्यां शुभदृष्टिहीनो भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति (परि.०१, क्र.६८) । यदा पञ्चमभावे मङ्गलः प्रथमभावे सूर्यो भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा कन्यालग्ने सूर्यः पञ्चमभावे मकरराश्यां मङ्गलो भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे गुरुस्तस्मात् पञ्चमभावे क्रूरग्रहो (सूर्यमङ्गलशनैश्चरो वा) भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा पञ्चमात् सप्तमभावे चन्द्रशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा पञ्चमभावकारकगुरुः पापग्रहेण सह लग्नात् षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति (परि.०१, क्र.६९) । यदा पञ्चमभावे पुरुषराश्यां नवांशेच^{११६} चन्द्रो भवेत्तथा एकादशभावेसूर्यो भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति । अथवा पुत्रक्लेशः सन्तप्तो भवति । यदा पञ्चमभावः पापकर्तरीयोगे^{११७} भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो

^{११४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०६ द्रष्टव्यम् ।

^{११५} यस्मिन्भावे गुरुर्भवेत्तस्माद् द्वितीयभावे वक्रिणः पापग्रहो द्वादशभावे मार्गिणः पापग्रहो भवेत्तदा गुरुग्रहस्य पापकर्तरी अवस्था भवति ।

^{११६} मेषमिथुनसिंहतुलाधनुःकुम्भराशयः पुरुषराशयः पुरुषनवांशराशयः कथ्यन्ते ।

^{११७} यदा पञ्चमभावात् द्वादशभावे पापग्रहो लग्नात् षष्ठभावे वक्रीपापग्रहो भवेत्तदा पञ्चमभावस्य पापकर्तरीसंज्ञा वर्तते ।

षष्ठी दृष्टिः ।

पुत्रदुःखेन वा दुःखी भवति । यदा पञ्चमभावे मङ्गलो^{११८} नीचराश्यां शत्रुराश्यामस्तङ्गतावस्थायां वा भवेत्तदा जातकोऽपुत्रो भवति । स्त्रियः कुण्डल्यामस्य योगस्य सत्वादवश्यमशुभफलं प्राप्यते । यदा पञ्चमभावकारको गुरुनीचराश्यां सूर्यो गुरुनवांशे भवेत्तदा जातकोऽपुत्रो भवति । यदा पञ्चमभावे पापग्रहः पञ्चमादष्टमभावे च पापग्रहो भवेत्तदा द्वयोर्ग्रहयोर्मध्ये षडष्टकयोगकारणाज्जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे नीचस्थः शनैश्चरो द्वादशभावे नीचराश्यां क्षीणचन्द्रो भवेत्तदा जातकोऽपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे पापग्रहः पञ्चमात् सप्तमेऽपि (लग्नात् एकादशभावे) पापग्रहो भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति यथा पञ्चमभावे नीचराश्यां शनैश्चरस्तस्मात् सप्तमभावे (एकादशभावे) नीचराश्यां सूर्यो भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे राहुसूर्यमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातकः प्रायोऽपुत्रो भवति । यदा पञ्चमभावकारकगुरुदरिशः^{११९} पञ्चमेशलग्नेशा निर्बला भवेयुस्तदा जातकोऽपुत्रो भवति । यदा पञ्चमेशो मङ्गलेन सह षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा तथा शनैश्चरस्य राश्यां (मकरराश्यां कुम्भराश्यां वा) चन्द्रो भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे मङ्गलशुक्रराहुग्रहाः सिंहराश्यां गुरुर्गुरुक्षेत्रे च सूर्यबुधौ भवेतां तदा पूर्वजन्मनि भगिन्याः हत्याकरणेनेहजन्मनि जातकोऽपुत्रो भवति । यदा पञ्चमेशो यत्रकुत्रस्थानेऽस्तङ्गतावस्थायां भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे बुधशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे चन्द्रराहुग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदा जातकोऽनपत्यो भवति । यदा द्वितीयभावे पञ्चमभावे दशमभावे वा मङ्गलो भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे क्षीणचन्द्रो भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि तृतीयभावे वाऽष्टमभावे वैकादशभावे स्थितस्य नीचस्थः शत्रुस्थः शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकोऽपत्यो भवति (परि.०१, क्र.५९) । यदा पञ्चमेशः शुक्रो लग्नात्केन्द्रभावे चन्द्रेण बुधेन शनैश्चरेण वा राहुणा सह भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति यदा पुत्रो भवेत्तदा स म्रियते । यदा पञ्चमभावात् द्वितीयभावे चतुर्थभावेऽष्टमभावे नवमभावेषु पापग्रहो भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति (परि.०१, क्र.६१) (परि.०१, क्र.६२) । यदा पञ्चमभावे हर्षलो (प्रजापति) द्वितीयभावे पापग्रहो भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । अत्र ग्रहयोः परस्परं केन्द्रयोगात् संततिर्न भवति । यदा पञ्चमेशद्वितीयेणै निर्बलौ पञ्चमभावस्योपरि पापग्रहस्य

^{११८} बालस्य जन्मकाले तु पञ्चमो धरणीसुतः ।

अपुत्रश्च भवेत्कालो नारी चैव विशेषतः ।। मा.सा. पृ. ३३० ।।

स्त्रियः कुण्डल्यां मङ्गलोरजोधर्मे महत्त्वपूर्ण अधिकारं प्राप्नोति ।

पराशरमते मङ्गलोऽपि पुत्रकारकोऽस्ति ।

सत्त्वसद्गुणमिपुत्रशीलचौर्यरोगब्रह्मभ्रातृपराक्रमाग्निसाहसराजशत्रुकारकः कुजः ।। बृ.पा.हो.शा.१२/०३

^{११९} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

दृष्टिर्भवेत्तदाऽनेकविवाहानन्तरमपि जातकोऽनपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावस्यकारकोगुरुग्रहात् पञ्चमेशात् लग्नभावात् वा पञ्चमेशनवमेशौ लग्नभावात् त्रिकभावे^{१२०} भवेयुस्तदा जातकोऽनिरपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावस्योपरि मङ्गलशुक्रयोर्दृष्टिर्न भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे पापग्रहः केन्द्रभावे पञ्चमेशन सह हर्षलनेपच्युनौ भवेतां तदा जातको निरपत्यो भवति । यदा लग्नेशः पञ्चमभावे पञ्चमेशो लग्नात् तृतीयभावे तथा लग्नभावे पापग्रहो भवेत्तदाऽपि जातकः पुत्रक्लेशभाक् भवति । यदा पञ्चमभावे राहुर्द्वितीयभावे मङ्गलोऽष्टमभावे शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति । यदा पञ्चमभावे सूर्यो द्वितीयभावे मङ्गलस्तृतीयभावे शनैश्चरो भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे मङ्गल एकादशभावे सूर्योऽष्टमभावे शनैश्चरो भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे शनैश्चरो द्वितीयभावे मङ्गल एकादशभावे सूर्यो राहुः केतुर्वा भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति । यदा पञ्चमभावे क्षीणचन्द्रः पापग्रहः सप्तमभावे लग्नभावे द्वादशभावे वा भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति । यदा गुरुणा सह राहुर्द्वितीयभावे पञ्चमेशो मङ्गलो लग्नभावे नीचराश्यां भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति (परि.०१, क्र.५७) । यदा पञ्चमेशशुको नीचराश्यां पञ्चमभावकारको नीचग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति (परि.०१, क्र.५८) । यदा पञ्चमेशो नीचग्रहेण सह गुरुः पापग्रहेण सह भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति (परि.०१, क्र.५९) । यदा पञ्चमेशो द्वादशभावे पापग्रहेण युतो भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनो भवति (परि.०१, क्र.६१) । यदा पञ्चमभावाद् द्वादशभावे नीचग्रहो गुरुरपि पापग्रहेण दृष्टो युतो वा भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति (परि.०१, क्र.६३) । यदा पञ्चमभावे नीचग्रहः शुभग्रहस्यदृष्टिहीनो पञ्चमात् पञ्चमभावे पापग्रहो भवेत्तदा जातको निरपत्यो भवति (परि.०१, क्र.९०) ।

(ऊ)सन्ततिनाशकयोगाः ।

यदा पुत्रेशः (पञ्चमेशः) पुत्रभावकारकगुरुः पञ्चमभावस्थग्रहः पञ्चमभावोपरिदृष्टिकर्ता ग्रह एते सर्वे निर्बला दुःस्थानस्य (षष्ठभावस्याष्टमभावस्य द्वादशभावस्य वा) अधिपत्यो वा दुःस्थाने (षष्ठभावे-ऽष्टमभावे द्वादशभावे वा) भवेयुस्तदा तेषां अन्तर्दशायां जातकस्य सन्ततिनाशो भवति । यदा शनैश्चरः पञ्चमभावे भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो म्रियते । यदा जन्मसमये पञ्चमेशः पञ्चमभावकारको गुरुः पञ्चमभावस्योपरि दृष्टिकर्ता ग्रहः पञ्चमभावस्थग्रहाणां राश्यादिमाने गोचरभ्रमणवशाच्छनिरागतो भवेत्तदा जातकस्य सन्ततिनाशो भवति । यदा कन्यालग्ने सूर्यः पञ्चमभावे मकरराश्यां शनैश्चरो भवेत्तदा जातकस्य पुत्रो म्रियते । यदा पञ्चमभावे केतुशनैश्चरौ एकादशभावे राहुः पञ्चमात् द्वितीये सूर्यबुधौ चतुर्थभावे चन्द्रः

^{१२०} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

षष्ठभावे च मङ्गलो भवेत्तदा जातकस्य पुत्रा म्रियन्ते। यदा पञ्चमेशो राहुण वा केतुना सह भवेत्तदा जातकः सन्ततिनाशको भवति। यदा पञ्चमेशस्तम्भी^{१२१} वक्री वा भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो निर्बलो भूत्वा षष्ठाष्टमद्वादशभावे वा तथा गुरुः पञ्चमभावे सिंहराश्यां भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे सिंहराश्यां गुरोरुपरि शनैश्चरस्य मङ्गलस्य वा दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो मङ्गलेन सह कस्मिन्नपि भावे षष्ठेशेन दृष्टः शुभग्रहेण दृष्टिहीनो भवेत्तदा जातकः शत्रुदोषेण नष्टसन्ततिको भवति। यदा पञ्चमभावे पापग्रहः पञ्चमात् पञ्चमभावे पापग्रहो नवमभावे क्षीणचन्द्रः पञ्चमभावकारकगुरुरस्तङ्गतावस्थायां भवेत्तदा जातकस्य पुत्रा म्रियन्ते। यदा पञ्चमेशसप्तमेशयोर्नवांशधिपतयोः पापग्रहस्य नवांशे पापग्रहेण युतो भवेत्तदा जातको नष्टसन्ततिको भवति।

(ऋ)मातृशापात् सन्ततिनाशयोगः ।

यदा पञ्चमभावे शनैश्चरः सप्तमभावे क्षीणचन्द्रो लग्नभावं पापकर्तरीयोगे चतुर्थभावे राहुर्भवेत्तदा मातृशापात् जातकः नष्टसन्ततिको भवति। यदा पञ्चमेशोऽष्टमभावेऽष्टमेशः पञ्चमभावे तथा चतुर्थेशचन्द्रयोर्युतिः षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा भवेत्तदा मातृशापात् जातकः सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे वृश्चिकराश्यां चन्द्रशनैश्चरौ लग्नभावे मङ्गलराहुग्रहौ भवेतां तदा मातृशापात् जातकः सन्ततिहीनो भवति। पञ्चमभावात् पञ्चमभावे राहुर्लग्नभावे मङ्गलेऽष्टमे सूर्यो द्वादशभावे शनैश्चरः चतुर्थेशलग्नेशौ त्रिकभावे भवेयुस्तदा मातृशापात् सन्ततिर्न भवति। लग्नादष्टमभावे गुरुमङ्गलराहुणां युतिः पञ्चमभावे शनैश्चरचन्द्रयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो । यदा पञ्चमभावे पापग्रहेण सह गुरुचन्द्रौ पञ्चमाद् व्ययेशः (चतुर्थेश) लग्नात् द्वादशभावे लग्ने षष्ठाष्टमाधिपतौ भवेताम् तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशः चन्द्रो नीचराश्यां पापकर्तरीयोगे वा भवेत्तथा चतुर्थपञ्चमभावयोः पापग्रहो भवेतां तदा जातकः मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे नीचराश्यां चन्द्रस्योपर्येकादशस्थानस्थितस्य शनैश्चरस्य क्रूरदृष्टिर्भवेत्तथा चतुर्थभावे पापग्रहो भवेत्तदा मातृशापात् सन्ततिर्न भवति। यदा पञ्चमेशः षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा लग्नेशो नीचराश्यां तथा चन्द्रः पापग्रहेण युतोर्भवेत्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशः षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा पञ्चमलग्नभावयोः पापग्रहचन्द्रः पापग्रहस्य नवांशे भवेत्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा गुरुः पञ्चमभावे नीचराश्यां वा पापग्रहेण युतोर्भवेत्तदा जातको मातृशापात्

^{१२१} यदा पञ्चमेशो गतिहीनो भवेत्तदा तस्यस्तम्भी संज्ञा भवति।

षष्ठी दृष्टिः ।

सन्ततिहीनो भवति। लग्नेशपञ्चमेशौ षष्ठभावे चतुर्थेशोऽष्टमभावे ऽष्टमेशनवमेशौ लग्नभावे भवेत्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे नीचराश्यां चन्द्रश्चतुर्थभावे पापग्रहः प्रथमभावे शनैश्चरोभवेत्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिर्भवति। यदा पञ्चमेशश्चन्द्रशनैश्चरमङ्गलराहुभिः सह कस्मिनपिभावे भवेत्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेश षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा तथा लग्नेशो नीचराश्यां चन्द्रः पापग्रहेण सह दृष्टो वा युतो भवेत्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे चन्द्रशनैश्चरोयोर्युतीराहुमङ्गलगुरव स्त्रिकभावे^{१२२} भवेयुस्तदा जातको मातृशापात् सन्ततिहीनो भवति।

(ऋ)पितृशापात् पुत्रहीनतायोगः ।

यदा पञ्चमभावे नीचराश्यां शनिनवांशे पापकर्तरीयोगे च सूर्यो भवेत्तदा जातकः पितृशापात् नष्टसन्ततिको भवति। यदा पापग्रहस्य नवांशे पापग्रहेण युतो वा दृष्टो पंचमेशो सूर्यः त्रिकोणभावे^{१२३} भवेत्तदा जातकः पितृशापात् नष्टसन्ततिको भवति। यदा गुरुः सिंहराश्यां पञ्चमेशो सूर्येण सह युतो भवेत् पञ्चमलग्नयोः पापग्रहो भवेत्तदा जातकः पितृशापात् नष्टसन्ततिको भवति। यदा निर्बलो लग्नेशः पञ्चमभावे पञ्चमलग्नयोः पापग्रहः पञ्चमेशः सिंहराश्यां भवेत्तदा जातकः पितृशापादपुत्रो भवति। यदा नवमेशस्य दशमेशस्य स्वामी भौमः पञ्चमेशेन युतो भवेत्तथा नवमदशमभावयोः पापग्रहो भवेत्तदा जातकः पितृशापात् नष्टसन्ततिको भवति। यदा पञ्चमात् पञ्चमभावस्य स्वामी, त्रिकस्थाने, गुरुः पापग्रहस्य राश्यां पञ्चमभावे पापग्रहः लग्नेशः पापग्रहो भवेत्तदा जातकः पितृशापात् नष्टसन्ततिको भवति। यदा सूर्यः शनिर्मङ्गलो वा पञ्चमभावे गुरुराहुग्रहयोर्युतिर्द्वादशभावेऽष्टमभावे वा भवेत्तदा जातकः पितृशापात् नष्टसन्ततिको भवति। यदा सूर्योऽष्टमभावे शनैश्चरः पञ्चमभावे पञ्चमेशो राहुणा सह लग्नभावे भवेत्तदा जातकः पितृशापात् नष्टसन्ततिको भवति। यदा पञ्चमभावेऽष्टमेशो नवमेशोऽष्टमभावे व्ययेशो लग्नभावे भवेत्तदा जातकः पितृशापात्सन्ततिहीनो भवति।

(लृ)मातुलशापात्सुतक्षययोगः ।

यदा पञ्चमभावे बुधगुरुभौमराहुग्रहा लग्नभावे शनैश्चरोर्भवेत्तदा जातको मातुलशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा लग्नेशपञ्चमेशाभ्यां सह शनैश्चरमङ्गलबुधानां युतिर्भवेत्तदा जातको मातुलशापात् सन्ततिहीनो भवति।

^{१२२} षष्ठाष्टमद्वादशभावानां त्रिकसंज्ञा वर्तते।

^{१२३} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

भवति। यदा सप्तमभावे शनैश्चरः सप्तमात्सप्तमाधिपतिः (लग्नेशः) बुधेन सहास्तङ्गतावस्थायां लग्नभावे भवेत्तदा जातको मातुलशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे चन्द्रबुधमङ्गला द्वादशेन सह चतुर्थेशो लग्नभावे भवेत्तदा जातको मातुलशापात् सन्ततिरहितो भवति।

(ए) पत्नीशापात्सुतक्षययोगः ।

पञ्चमभावे सप्तमेशः सप्तमेशस्य नवांशे शनैश्चरोऽष्टमभावे पञ्चमेशो भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे द्वादशेशः सप्तमेशोऽष्टमभावे तथा पञ्चमभावकारकः^{१२४} शुक्रो वा पापग्रहेण सह भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे शुक्रः पञ्चमभावकारकः पापग्रहेण सह युतः सप्तमेशोऽष्टमभावे भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे द्वितीयभावे च पापग्रहः सप्तमेशोऽष्टमभावे भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमलग्नभावयोः पापग्रहो दारेशोऽष्टमभावे^{१२५} भाग्यभावे शुक्रो भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशःषष्ठभावे प्रथमभावे लग्नेशो दारेशः षष्ठमभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा भाग्येशः शुक्रो भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे वृषभराश्यां तुलाराश्यां वा राहुणा सह चन्द्रः प्रथमद्वितीयद्वादशभावेषु पापग्रहा भवेयुस्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावेऽष्टमाधिपतिः सप्तमभावे शनिशुक्रौ प्रथमभावे सूर्येण सह राहुर्भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे शनैश्चरो नवमभावे मङ्गलो लग्नभावे राहुरष्टमभावे पञ्चमेशसप्तमेशोर्युतिर्भवेत्तदा जातकः पत्नीशापात् सन्ततिहीनो भवति।

(ऐ) ब्राह्मणशापात्सुतक्षययोगः ।

यदा पञ्चमभावे गुरुर्मङ्गलशनैश्चराः नवमेशोऽष्टमभावे गुरुक्षेत्रे राहुर्भवेत्तदा जातकः ब्राह्मणशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो नवमभावे नवमेशः पञ्चमभावे लग्नात् अष्टमभावे गुरुमङ्गलराहवो भवेयुस्तदा जातको ब्राह्मणशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमात् पञ्चमभावस्याधिपतिर्नीचराश्यां पञ्चमभावे द्वादशेन सह राहुर्युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातको ब्राह्मणशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशः षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा पञ्चमभावे राहुर्नीचराश्यां गुरुर्भवेत्तदा जातको ब्राह्मणशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो गुरुरष्टमभावे पापग्रहेण युतो भवेत्तदा जातको ब्राह्मणशापात्

^{१२४} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०४ द्रष्टव्यम्।

^{१२५} विशेषार्थ परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो रविरष्टमभावे पापग्रहेण युतो भवेत्तदा जातको ब्राह्मणशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशश्चन्द्रोऽष्टमभावे पापग्रहेण युतो भवेत्तदा जातको ब्राह्मणशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो द्वादशभावे शनैश्चरस्य नवांशे गुरुर्मङ्गलशनैश्चराभ्यां युतो भवेत्तदा जातको ब्राह्मणशापात् सन्ततिहीनो भवति।

(ओ) प्रेतशापात्सुतक्षययोगः ।

यदा पञ्चमभावे सूर्यशनैश्चरयोर्युतिः सप्तमभावे क्षीणचन्द्रो लग्नभावे राहुर्द्वादशभावे च गुरुर्भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे मङ्गलशनैश्चरबुधाः लग्नभावे पापग्रहो^{१२६} द्वादशभावे च सूर्यो भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति।

यदा पञ्चमभावे शनैश्चरो लग्नभावे राहुरष्टमभावे पुत्रकारको^{१२७} भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे शनैश्चरो मङ्गलेन सह युतो दृष्टो वा तथा लग्नभावे राहुर्भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशपञ्चमकारकौ नीचस्थौ नीचस्थेन ग्रहेण दृष्टौ वा युतौ भवेतां तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे पञ्चमात् चतुर्थभावे सूर्योऽष्टमभावे मङ्गलो नवमभावे च शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे चन्द्रः सप्तमेशः षष्ठभावे अष्टमभावे द्वादशभावे वा लग्नभावे गुलिकेन^{१२८} सह शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावेऽष्टमेशशनैश्चरशुक्राणां युतिस्तथा पुत्रकारकोऽष्टमभावे भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशःशनैश्चरोऽष्टमभावे लग्नभावे मङ्गलस्तथा पुत्रकारकः शुक्रो वाऽष्टमभावे भवेत्तदा जातकः प्रेतशापात् सन्ततिहीनो भवति।

(औ) सर्पशापात्सुतक्षययोगः ।

यदा पञ्चमभावे चन्द्रेण सह शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे राहुमङ्गलयो दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे मेषराश्यां वृश्चिकराश्यां वा राहुर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे चन्द्रस्योपरि

^{१२६} पराशरमते त्रिषडायाधिपतिः षष्ठाष्टम द्वादशभावानांस्वामी च पापग्रहः संज्ञाः वर्तते।

^{१२७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{१२८} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावः पञ्चमेशो वा राहुणा केतुना वा युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे मङ्गलक्षेत्रे (मेषराश्यां वृश्चिकराश्यां वा) राहुर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे मङ्गलक्षेत्रे राहुबुधोर्युतिर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे राहुग्रहस्योपरि बुधस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावकारको गुरुः पुत्रकारकः वा मङ्गलेन सह युतो भवेत्तथा प्रथमभावे राहुः पञ्चमेशः षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे राहुग्रहस्योपरि मङ्गलस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो राहुणा सह पञ्चमभावे शनैश्चरो चन्द्रेण सह युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा लग्नेशः राहुणा सह पञ्चमेशः मङ्गलेन सह तथा पञ्चमभावकारको गुरुः पुत्रकारको^{१२९} वा राहुणा दृष्टोर्भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो मङ्गलस्तथा पञ्चमभावे राहुः शुभग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशो बुधो मङ्गलस्य नवांशे मङ्गलेन युतो भवेत्तथा लग्नभावे राहुणा सह गुलिको भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावे सूर्यशनैश्चरमङ्गलराहुग्रहाः पञ्चमेशलग्नेशौ निर्बलौ भवेतां तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमभावकारको गुरुर्वा राहुणा सह युतो भवेत्तथा लग्नेशो मङ्गलेन सह युतो भवेत् पञ्चमेशो निर्बलो भवेत्तदा जातकः सर्पशापात् सन्ततिहीनो भवति।

(क) कुलदेवताशापात्सुतक्षययोगः ।

यदा सूर्यो मकरराश्यां कुम्भराश्यां पापग्रहेण दृष्टो भवेत्तदा जातकः कुलदेवताशापात् सन्ततिहीनो भवति। यदा गुरुपुत्रेशसप्तमेशमङ्गलानां युतिर्भवेत्तदा दुष्टदेवशापाज्जातकः सन्ततिहीनो भवति। यदा पुत्रेशः पापग्रहेण दुष्टोभवेत्तदा देवशापात् जातकः सन्ततिहीनो भवति। यदा पुत्रभावः षष्ठेशेन सह युतो वा दृष्टोभवेत्तदा जातकः सन्ततिहीनो भवति।

(ख) दत्तकपुत्रयोगः ।

यदा पञ्चमभावे मिथुनराश्यां कन्याराश्यां मकरराश्यां कुम्भराश्यां वा गुलिकः (मान्दिः)^{१३०} शनैश्चरो वा भवेत्तदा जातको दत्तकपुत्रेण पुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमेशो निर्बलो भूत्वा लग्नेशसप्तमेशयोः

^{१२९} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

^{१३०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

सम्बन्धितो भवेत्तदा (दृष्टिर्युतिःसम्बन्धरहितो) जातको दत्तकपुत्रेण ^{१३१} पुत्रसुखं प्राप्नोति। यदा पञ्चमभावे शनैश्चरस्य नवांशे चन्द्रशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको दत्तकविधानेन पुत्रं लभते। यदा पञ्चमे भावे कोऽपि ग्रहो बलवान् भवेत् पञ्चमेशोऽस्तङ्गतो ^{१३२} भवेत्तदा जातको दत्तकविधानकारको भवति। यदा पञ्चमेशः समराश्यां (२-४-६-८-१०-१२ वा) चतुर्थभावे शनैश्चरस्य नवांशे भवेत्तदा जातको दत्तकविधिना पुत्रं प्राप्नोति। यदा लग्नेशः पञ्चमभावे पञ्चमेशो लग्नभावे भवेदथवा लग्नात् पञ्चमेशौ दुःस्थाने ^{१३३} शुभग्रहस्य दृष्टियुक्तौ भवेतां तदा जातको दत्तकविधानेन पुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमभावे बुधक्षेत्रे शनैश्चरक्षेत्रे वा शनैश्चरो गुलिको वा भवेदथवा शनैश्चरस्य गुलिकस्य वा पञ्चमभावे दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनत्वादपि दत्तक विधानेन पुत्रवान् भवति।

(ग) क्रीतपुत्रयोगः ।

यदा पञ्चमे भावे चन्द्रबुधौ शनैश्चरेण सह भवेतां तदा जातकः क्रयेण ^{१३४} दत्तकविधिना च सन्ततिवान् भवति।

(घ) वंशनाशकयोगः ।

यदा पञ्चमभावे चन्द्रस्तथा प्रथमाष्टमद्वादशभावेषु पापग्रहा भवेयुस्तदा जातको वंशनाशको भवति। यदा पञ्चमभावाद् द्वादशभावेऽशुभग्रहः षष्ठभावे (लग्नाद् दशमे) चन्द्रस्तथा पञ्चमभावात् तृतीयभावे शुक्रो भवेत्तदाऽपि जातको वंशनाशको भवति। यदा पञ्चमभावात् चतुर्थनवमदशमद्वादशभावेषु अशुभग्रहा भवेयुस्तदा जातको वंशनाशको भवति। यदा पञ्चमभावे गुरुः सप्तमभावे बुधशुक्रौ तथा पञ्चमभावाद् द्वादशभावे क्रूरग्रहो ^{१३५} भवेत्तदा जातको वंशच्छेदको भवति। यदा पञ्चमात् दशमभावे पापग्रहो भवेदेवं द्वितीयेशोऽपि निर्बलो भवेत्तदा जातकः कुलनाशकरो भवति। यदि सप्तमभावे बुधशुक्रौ भवेतां पञ्चमेभावे गुरुश्चतुर्थभावे क्रूरग्रहा भवेयुस्तदा जातकः कुलध्वंसी (कुलघ्नो) भवति।

(च) परजातयोगः ।

^{१३१} मन्दाक्षैशौ सुते चन्द्रे मन्दान्यतरयुते दत्तपुत्रः ।। जा.तत्व.प.वि./२०९।।

^{१३२} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१३३} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०३ द्रष्टव्यम्।

^{१३४} धीस्थे मन्दे सेन्दुयुते क्रीतपुत्रः ।। जा.तत्व.प.वि./२१४।।

^{१३५} क्रूरग्रहाः सूर्यमङ्गलशनैश्चराः सन्ति ।

षष्ठी दृष्टिः ।

यदा पञ्चमेशो राहुणा सह पञ्चमभावे गुरुचन्द्रदृष्टिर्हीनो भवेत्तदा जातकः परजातो भवति । यदा पञ्चमेशराहुचन्द्राणां युतिः पुरुषराश्यां पञ्चमभावे शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः परजातो भवति । यदा लग्नातष्टमभावे पञ्चमभावकारको गुरुः पापग्रहेण दृष्टो युतो वा भवेत्तथा लग्नाद् दशमभावे चन्द्रो भवेत्तदा जातकः परजातो भवति ।

०९/०४ मन्त्रोदेवभक्तिश्च ।

यदा पञ्चमभावे पुरुषराश्यां^{१३६} पुरुषसंज्ञकः सूर्यो मङ्गलो गुरुर्वा भवेदथवा पुरुषग्रहस्य^{१३७} दृष्टिर्भवेत्तदा पुरुषसंज्ञकदेवतानां तथा स्त्रीराश्यां^{१३८} चन्द्रः शुक्रो वा भवेत्तदथवा चन्द्रस्य शुक्रस्य वा दृष्टिर्भवेत्तदा स्त्रीदेवतानामाराधको भवति । यदा पञ्चमभावे उच्चराश्यां^{१३९} मूलत्रिकोणराश्यां^{१४०} स्वराश्यां^{१४१} मित्रग्रहस्य राश्यां^{१४२} वा सूर्यो भवेदथवा पञ्चमभावस्योपरि सूर्यस्य शुभ दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः शिवस्य सूर्यस्य च भक्तो भवति । जातकः सूर्यस्य शिवस्य च मन्त्राराधनेन विशेष लाभं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे उच्चराश्यां^{१४३} मूलत्रिकोणराश्यां^{१४४} स्वराश्यां^{१४५} मित्रग्रहस्य राश्यां^{१४६} वा चन्द्रो भवेदथवा पञ्चमभावस्योपरि चन्द्रस्य शुभ दृष्टिर्भवेत्तदा जातको देवीभक्तो भवति । जातको देव्या मन्त्राराधनेन विशेषलाभं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे उच्चराश्यां^{१४७} मूलत्रिकोणराश्यां^{१४८} स्वराश्यां^{१४९} मित्रग्रहस्य राश्यां^{१५०} वा मङ्गलो भवेदथवा पञ्चमभावस्योपरि मङ्गलस्य शुभ दृष्टिर्भवेत्तदा जातकः कार्तिकेयस्वामिभक्तो भवति । जातकः षडाननमन्त्राराधनेन विशेषलाभं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे

^{१३६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१३७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१३८} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१३९} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४१} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४२} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४३} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४८} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१४९} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१५०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

उच्चराश्यां ^{१५१} मूलत्रिकोणराश्यां ^{१५२} स्वराश्यां ^{१५३} मित्रग्रहस्य राश्यां ^{१५४} वा बुधो भवेदथवा पञ्चमभावस्योपरि बुधस्य शुभदृष्टिर्भवेत्तदा जातको विष्णोर्भक्तो भवति । विष्णोः मन्त्राराधनेन विशेषलाभं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे उच्चराश्यां ^{१५५} मूलत्रिकोणराश्यां ^{१५६} स्वराश्यां मित्रग्रहस्य राश्यां ^{१५७} वा गुरुर्भवेदथवा पञ्चमभावस्योपरि गुरोः शुभदृष्टिर्भवेत्तदा जातकः सरस्वत्या दत्तस्य च भक्तो भवति । जातकः सरस्वतीदत्तशङ्करादिसात्विकदेवतानां मन्त्राराधनेन विशेषलाभं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे उच्चराश्यां ^{१५८} मूलत्रिकोणराश्यां ^{१५९} स्वराश्यां ^{१६०} मित्रग्रहस्य राश्यां ^{१६१} वा शुको भवेदथवा पञ्चमभावस्योपरि शुक्रस्य शुभदृष्टिर्भवेत्तदा जातको लक्ष्म्यादिदेवतानां भक्तो भवति । जातको देव्या मन्त्राराधनेन विशेषलाभं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे उच्चराश्यां ^{१६२} मूलत्रिकोणराश्यां ^{१६३} स्वराश्यां ^{१६४} मित्रग्रहस्य राश्यां ^{१६५} वा शनैश्चरो भवेदथवा पञ्चमभावस्योपरि शनैश्चरस्य शुभदृष्टिर्भवेत्तदा जातको यक्षिण्याः शूद्रदेवतायाः प्रेतस्य वा भक्तो भवति । यक्षिणीशूद्रदेवता प्रेतानामाराधनेन विशेषलाभं प्राप्नोति । यदा पञ्चमभावे उच्चराश्यां ^{१६६} मूलत्रिकोणराश्यां ^{१६७} स्वराश्यां ^{१६८} मित्रग्रहस्य राश्यां ^{१६९} वा राहुर्भवेत्तदा जातकः परपीडार्थमाभिचारिकमन्त्राराधनरतो भवति । यदा पञ्चमेशो लग्नेशस्य मित्रं भवेत्तदा पञ्चमेश सम्बद्धदेवतानां विशेषाराधनाकरणेन जातकः पुत्रवान् भवति । यदा पञ्चमेशलग्नेशयोः सम(उदासीन)

-
- ^{१५१} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५२} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५३} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५८} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१५९} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६०} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६१} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६२} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६३} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६४} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६५} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६६} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६७} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६८} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।
^{१६९} विशेषार्थं परिशिष्टम् - ०३ द्रष्टव्यम् ।

षष्ठी दृष्टिः ।

सम्बद्धो भवेत्तदा पञ्चमेशस्याराधनेन जातकः पुत्रवान् भवति। यदा पञ्चमेशोलग्नेशयोः शत्रुसम्बद्धो भवेत्तदा पञ्चमेशः सम्बद्धदेवतानां (कुलाचाररहित) विशेषाराधनाकरणेन जातकस्य पुत्रा म्रियन्ते ।

०९/०५ पितृसुखादि ।

यदा पञ्चमेशः^{१७०} शुभग्रहः शुभग्रहेण युतो दृष्टो वा केन्द्रभावे त्रिकोणभावे वा भवेदथवा पञ्चमभावे शुभग्रहस्य दृष्टिर्भवेदथवा पञ्चमेशः शुभषट्यंशे भवेदथवा पञ्चमभावे शुभग्रहो भवेत्तदा जातकः पितृसुखं पूर्णतया लभते। यदा पञ्चमेशस्त्रिकभावे लग्नेशेन दृष्टो भवेत्तदा पितृः कृतेऽशुभफलदायको भवति। यदा पञ्चमेशो त्रिकभावे मङ्गलेन राहुणा वा दृष्टो भवेत्तदा पिताकृते अशुभफलदायको भवति। यदा पञ्चमभावे^{१७१} सूर्यो भवेत्तदा जातकः पितृचिन्तायुक्तो भवति । यदा पञ्चमेशः पितृकारकसूर्यश्च नीचग्रहस्य नवांशे पापग्रहस्य नवांशे वा शनैश्चरेण राहुणा गुलिकेन सह युतो भवेत्तदा जातकः पितृचिन्तायुक्तो भवति। यदा पञ्चमेशेन सह शुभग्रहो नीचराश्यां शत्रुराश्यां क्रूरषट्यंशेऽस्तङ्गतावस्थायां वा भवेत्तदा जातकः पितृचिन्तायुक्तो भवति।

०९/०६ हृदयस्वास्थ्यम् ।

यदा पञ्चमभावे पञ्चमाद्द्वादशभावे पापग्रहाः क्रूरषट्यंशे शुभग्रहस्य दृष्टिर्युतिरहिता भवेयुस्तदा जातको हृदयरोगी भवति ।

०९/०७ उदरस्वास्थ्यम् ।

यदा पञ्चमभावो पञ्चमभावकारकः पञ्चमेशो निर्बलो भवेत्तदा जातक उदररोगी भवति। यदा पञ्चमभावे सूर्येण सह राहुग्रहयोर्युतिर्भवेदथवा सूर्येण सह शनैश्चरस्य युतिर्भवेदथवा चन्द्रेण सह राहोः केतोः शनैश्चरस्य वा युतिर्भवेत्तदा जातक उदरशूलेन पीडितो भवति। यदा पञ्चमभावे पापग्रहस्योपरि पापग्रहस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातक उदरशूल पीडितो भवति। यदा पञ्चमभावे षष्ठेशेन सह पापग्रहस्य युतिर्दृष्टिर्भवेत्तदा जातक उदरशूल पीडितो भवति। यदा पञ्चमभावे त्रिकभावाधिपतिर्भवेत्तदा जातक

^{१७०} पिताऽपि चिन्त्यो नवमे सुतर्क्षे इति वचनात्, पितृस्थानेश्वरे सौम्ये कारके शुभसंयुते। भावे वा शुभसंयुक्ते पितृसौख्यं विनिर्दिशेत्। जा.पा१३/२२॥

^{१७१} सूर्ये कोणे तात बन्धुचिन्ता ॥ जा.त. ६/१८५॥

षष्ठी दृष्टिः।

उदरशूलपीडितो भवति। यदा पञ्चमभावो पञ्चमभावकारकः पञ्चमेशो वा पापकर्तरीयोगे भवेत्तदा जातक उदरशूल- पीडितो भवति। यदा पञ्चमेशो पापग्रहेण सह त्रिकभावे भवेत्तदा जातकउदरशूलयुक्तो भवति।

०९/०८ यात्रा ।

यदा पञ्चमभावे शुक्रो^{१७२} भवेत्तदा जातको यात्रायां चिन्तातुरो भवति ।

१०/०१ पञ्चमभावस्य शुभाशुभत्वनियमाः ।

यस्य भावस्य विचारः करणीयो भवति स भावो लग्नम्^{१७३} इति गणनीयम्। अतः पञ्चमभावात् प्रथम-द्वितीय-चतुर्थ-पञ्चम-सप्तम-नवम-दशमभावानां स्वामिनां विचारः करणीया यथा स स्वामी शुभो ग्रहोऽस्ति न वा? यदा स स्वामी शुभो भवेत्तदा स शुभफलदायको भवति । यदा च तस्मिन्नेवभावे पापग्रहो भवेदथवा तस्य भावस्योपरि पापग्रहस्य दृष्टिर्भवेत्तदा तस्याऽशुभफलं मन्तव्यम्^{१७४}। यदा च शुभाशुभग्रहाणां प्रभावो भवेत्तदा मिश्रफलं बोद्धव्यम् । यदा पञ्चमभावस्योपरि शुभग्रहस्य दृष्टिर्भवेत्तदा तस्य शुभफलं भवति।

यदा पञ्चमभावस्याधिपतिः पापग्रहस्तस्माद्वादादथवा लग्नभावादष्टमभावे भवेदथवा सूर्येणाऽस्तङ्गतो भवेदथवा नीचराश्यां भवेदथवा शत्रुग्रहस्य राश्यां शुभग्रहेण दृष्टो युतो वा न भवेत्तदा तस्य भावस्य फलं प्रणश्यति। यदा पञ्चमभावस्याधिपतिः क्रूरग्रहः सूर्येणाऽस्तङ्गतो भवेदथवा नीचराश्यां भवेदथवा शत्रुग्रहस्य राश्यां शुभग्रहेण दृष्टो युतो वा न भवेत्तदा स यस्मिन् भावे भवेत्तस्य भावस्य फलं प्रणश्यति। यदा द्वितीयेऽशो शुभग्रहो नीचराश्यां शत्रुग्रहस्य राश्यामस्तङ्गतावस्थायां वा भवेत्तदा द्वितीयभावस्य फलहानिं करोति किन्तु शुभग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा तस्य फलविषयेऽशुभत्वं न्यूनं भवति। यदा पञ्चमभावात् षष्ठभावेऽष्टमभावे द्वादशभावे वा पापग्रहो स्वराशिं विहायान्यराश्यां भवेत्तदा पञ्चमभावस्याशुभफलं भवति। यदा पञ्चमभावस्याधिपतिः षष्ठभावस्यऽष्टमभावस्य द्वादशभावस्य वा स्वामी भवेत्तदा तस्य भावस्याशुभफलं ददाति। किन्तु त्रिकस्थानस्याधिपतिः सन्नपि यदा स लग्नेऽशो भवति तदा तस्य फलमशुभं न भवति। यदा पञ्चमभावे पञ्चमेशपञ्चमभावकारकौग्रहौ(कारकाः) निर्बलौ

^{१७२} सुते द्युने शुक्रे यात्रा चिन्ता ॥ जा.त.६/१८६॥

^{१७३} भावस्य यस्यैव फलं विचिन्त्यं भावं च तं लग्नमिति प्रकल्प्य।

तस्माद्देदद्वादशभावजानि फलानि तद्रूपदनादिकानि॥ फ.दी.१५/२०॥

षष्ठी दृष्टिः ।

भवेतामथवा पापकर्तरीयोगे^{१७४} भवेतामथवा शत्रुग्रहेण युक्ता भवेतामथवा शत्रुग्रहेणदृष्टाभवेतां तथा शुभग्रहेण युक्ता दृष्टा न भवेतां तदा शुभफलं न लभ्यते अथवा तद् भावस्य दुःखं लभ्यते। पञ्चमभावे यत् द्रेष्काणो भवेत्तस्मात् द्वाविंशतिद्रेष्काणस्य स्वामी पञ्चमभावस्याशुभफलं वितरति। अतो पञ्चमभावात् २२ द्रेष्काणस्वामिनोथवा षष्ठाष्टमद्वदशभावानां स्वामिनां दशाश्चान्तर्दशाः पञ्चमभावस्याशुभफलं वितरन्ति।

यदा पञ्चमभावात् तृतीयषष्ठैकादशभावेषु स्थितेषु पापग्रहाणां दशाऽन्तर्दशाफलं तद्भावस्य शुभफलं ददाति।

यदा पञ्चमभावत् प्रथम-चतुर्थ-पञ्चम-सप्तम-दशमभावेषु शुभग्रहाः सन्ति तदा तद्भावस्य शुभफलस्याभिवृद्धिर्भवति । पञ्चमेशस्य मित्रग्रहदशायां तद्भावस्य शुभफलं प्राप्यते। अत्र ग्रहाणां नैसर्गिकमैत्री -पञ्चधामैत्र्याधारेणमित्राऽमित्रनिर्णयो भवति ।

यदा पञ्चमेशो यस्य कस्य भावस्य मध्यबिन्दो राश्यादिमाने भवेत्तदा स तस्य भावस्य पूर्णफलं ददाति। यदा पञ्चमेशो द्वयोर्भावयोःसन्धौ (संधिराश्यादिमाने) भवेत्तदा स निष्फलो भवति । मध्येऽनुपातेन फलं गणनीयम्। यदा पञ्चमेशः स्वोच्चराश्यां स्वराश्यां मूलत्रकिणराश्यां मित्रराश्यां होरादिषड्वर्गेषु बलवान् वा भवेत् किन्तु स ग्रहो भावसन्धौ भवेत्तदा स निष्फलो भवति। यदा पञ्चमेशो गुरुर्वा पापग्रहेण युतो दृष्टो वा भवेत्तदा जातको मन्द बुद्धिर्भवति।

१०/०२ पञ्चमभावे धनसुखविचारः ।

यदा पञ्चमभावे स्वराशिरुपरि शुक्रस्य तथा एकादशभावे स्थितस्य शनैश्चरस्य दृष्टिर्भवेत्तदा जातको धनवान् भवति। यदा पञ्चमभावे स्वराश्यां बुधस्तथा एकादशभावे चन्द्रमङ्गलयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको धनकुबेरो भवति। यदा पञ्चमभावे स्वराश्यां शनैश्चरस्तथा एकादशभावे बुधो भवेत्तदा जातको धनकुबेरो भवति। यदा पञ्चमभावे स्वराश्यां सूर्य एकादशभावे चन्द्रोभवेत्तदा जातको धनकुबेरो भवति। यदा पञ्चमभावे स्वराश्यां शनैश्चरस्तथा एकादशभावे मङ्गलो भवेत्तदा जातको धनकुबेरो भवति। यदा पञ्चमभावे स्वराश्यां गुरु एकादशभावे चन्द्रमङ्गलयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको धनकुबेरो भवति।

^{१७४} विशेषार्थ परिशिष्टम् -०६ द्रष्टव्यम्।

षष्ठी दृष्टिः ।

बुद्धिः/विद्या

१०/०३ पञ्चमभावात्पञ्चमभावे बुद्धिमत्त्वयोगः ।

यदा पञ्चमभावात्पञ्चमेभावे (लग्नात्रवमभावे इति यावत्) सूर्यबुधयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको विशिष्टबुद्धिमान् चन्द्रबुधयोर्युतिर्भवेत्तदा धर्मयुक्तबुद्धिमान् चन्द्रमङ्गलयोर्युतिर्भवेत्तदा प्रगल्भबुद्धिः सूर्यशुक्रयोर्युतिर्भवेत्तदाऽत्यन्तज्ञानी सूर्यचन्द्रयोर्युतिर्भवेत्तदा नीतिज्ञो बुद्धिमान् सूर्यबुधयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको विशिष्टप्रज्ञावान् गुरुसूर्ययोर्युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् सूर्यशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् चन्द्रशुक्रयोर्युतिर्भवेत्तदा शास्त्रज्ञो गुरुमङ्गलयोर्युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् गुरुभक्तो गुरुबुधयोर्युतिर्भवेत्तदा स्थिरप्रज्ञः शास्त्रज्ञो शुक्रशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा विद्यावान् सूर्यचन्द्रगुरुणां धर्मज्ञो नीतिज्ञो सूर्यचन्द्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा ज्ञानपिपासुः श्रुतलालसः सूर्यमङ्गलबुधानां युतिर्भवेत्तदा दुर्बुद्धिः सूर्यमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा धर्महीनो सूर्यबुधगुरुणां युतिर्भवेत्तदा सुबुद्धिमान् नीतिपरायणः सूर्यबुधशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा जितेन्द्रियो धर्मपरायणः सूर्यबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा धर्मयुक्तो बुद्धिमांश्चन्द्रमङ्गलगुरुणां युतिर्भवेत्तदा धार्मिको बुद्धिमांश्चन्द्रगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा नीतिकुशलश्चन्द्रशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् मङ्गलबुधशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् मङ्गलबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा धीमान् मङ्गलगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा शास्त्रज्ञानानुरागी बुद्धिमान् सूर्यचन्द्रगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा शास्त्रज्ञो बुद्धिमान् नीतिकुशलः सूर्यचन्द्रगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा धार्मिको बुद्धिमांश्चन्द्रमङ्गलबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदाऽत्यधिकज्ञानी चन्द्रमङ्गलगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा शास्त्रदक्षो बुद्धिमान् चन्द्रमङ्गलगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा धार्मिको बुद्धिमांश्चन्द्रमङ्गलशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा ज्ञानी चन्द्रबुधगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा विलक्षणबुद्धिमान् चन्द्रगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् मङ्गलबुधशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् मङ्गलगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा विशिष्टबुद्धिमान् बुधगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा मेधावी सूर्यचन्द्रमङ्गलबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा विशिष्टबुद्धिमान् सूर्यमङ्गलबुधगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा सद्बुद्धिः सूर्यमङ्गलबुधगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् चन्द्रमङ्गलगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् यदा च चन्द्रबुधगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातको धार्मिको बुद्धिमान् भवति ।

१०/०४ पञ्चमभावाच्चतुर्थभावे बुद्धिहीनत्वयोगाः ।

यदा पञ्चमभावाच्चतुर्थभावे (लग्नादष्टमभावे इति यावत्) सूर्यचन्द्रमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातकः बुद्धिहीनः सूर्यमङ्गलशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिहीनः सूर्यचन्द्रमङ्गलशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनो धर्महीनः सूर्यचन्द्रमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनः सूर्यमङ्गलबुधशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा

षष्ठी दृष्टिः ।

बुद्धिहीनः सूर्यचन्द्रमङ्गलबुधगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनश्चन्द्रमङ्गलगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनः सूर्यचन्द्रमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनो यदा च सूर्यमङ्गलबुधशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिहीनो भवति ।

१०/०५ पञ्चमभावादेकादशभावे बुद्धिमत्त्वयोगाः ।

यदा पञ्चमभावादेकादशभावे (लग्नात्तृतीयभावे इति यावत्) गुरुमङ्गलयोर्युतिर्भवेत्तदा मेधावी मङ्गलशुक्रयोर्युतिर्भवेत्तदा शिल्पशास्त्रनिपूणो मङ्गलशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा कवित्वशक्तियुक्तः सूर्यमङ्गल-शुक्राणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् सूर्यमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा कवित्वशक्तियुक्तो सूर्यगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा कलाकुशलो मङ्गलगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा ज्ञानप्रधानो सूर्यचन्द्रमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा विदग्धविद्यायुक्तो सूर्यचन्द्रबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा शास्त्रज्ञो सूर्यमङ्गलगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा विद्यासम्पन्नो सूर्यबुधगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा ज्ञानी सूर्यमङ्गलशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् सूर्यमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा शीघ्रकविः सूर्यगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा कलाकुशलो मङ्गलगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा ज्ञानी सूर्यचन्द्रमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा विशिष्टविद्यायुक्तः सूर्यचन्द्रबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा शास्त्रपण्डितः सूर्यमङ्गलगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा विद्यावान् सूर्यबुधगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा ऽध्यात्मविद्यानिपुणः सूर्यगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा ज्ञानी चन्द्रमङ्गलबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् मङ्गलबुधगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिमान् मङ्गलबुधगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा श्रुतलालसो विद्यावत्सलो सूर्यचन्द्रमङ्गलबुधगुरुणां युतिर्भवेत्तदा विद्यावान् सूर्यचन्द्रमङ्गलबुधगुरुणां युतिर्भवेत्तदा प्रभूतविद्यावान् सूर्यचन्द्रमङ्गलगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिमान् नाट्यविद्याविशारदः सङ्गीतज्ञः कविः सूर्यचन्द्रमङ्गलगुरुशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा कर्मकाण्डादि-विधिनिपुणो यदा च सूर्यचन्द्रमङ्गलगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातकः प्रभूतविद्यावान् भवति ।

यदा गुरुसूर्ययोर्युतिर्भवेत्तदा जातको बुद्धिहीनश्चन्द्रमङ्गलबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनो चन्द्रमङ्गलबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनो चन्द्रमङ्गलबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनो चन्द्रमङ्गलगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा बुद्धिहीनो यदा च चन्द्रगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातको विद्याहीनो भवति ।

षष्ठी दृष्टिः।

१०/०६ पञ्चमभावाद्द्वितीयभावे पुत्रसुखविचारः।

यदा पञ्चमभावाद् द्वितीयभावे (लग्नात् षष्ठभावे इति यावत्) सूर्यबुधशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातको पुत्रवान् भवति।

यदा सूर्यचन्द्रगुरुणां युतिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रैः परित्यक्तः सूर्यबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा संतति-
हीनश्चन्द्रमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनः सूर्यचन्द्रबुधगुरुणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनः सूर्यचन्द्रगुरु-
शुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रहीनश्चन्द्रगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदाऽपुत्रः सूर्यमङ्गल-
बुधगुरुशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा कुपुत्रपीडितो यदा च चन्द्रबुधगुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा जातकः
पुत्रहीनो भवति।

१०/०७ पञ्चमभावात्तृतीयभावे पुत्रसुखविचारः।

यदा पञ्चमभावात् तृतीयभावे (लग्नभावात् सप्तमभावे इति यावत्) द्वितीयसंततिसुखविचारः
कर्तव्यः। अस्मिन् भावे पापग्रहस्य स्थितिर्युतिर्वा भवेत्तदा गर्भपातो गर्भस्त्रावो गर्भविकृतिर्वा प्रसूतिकाले
शस्त्रक्रियया प्रसवपीडा स्त्रियो भवति। यदा सूर्यशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा जातको द्वितीयपुत्रवियोगेन दुःखी
भवति। अनेन प्रकारेण सूर्यराहुग्रहयोर्युति सूर्यकेतुग्रहयोर्युति सूर्यमङ्गलयोर्युति शनिराहुग्रहयोर्युति
शनिकेतुग्रहयोर्युति मङ्गलराहुग्रहयोर्युति मङ्गलकेतुग्रहयोर्युति मङ्गलशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदाऽपि स्त्रियः
गर्भपातेन गर्भस्त्रावेन द्वितीयसंततिः मरणेन दुःखी भवति।

१०/०८ पञ्चमभावाच्चतुर्थभावे पुत्रसुखविचारः।

यदा पञ्चमभावाच्चतुर्थभावे (लग्नादष्टमभावे इति यावत्) शनैश्चरो भवेत्तदा जातकः
कन्यासन्ततियुक्तः किन्तु पुरुषसन्ततिहीनो भवति। यदा पञ्चमेशषष्ठेशयोः परस्परं परिवर्तनयोगः
भवेदथवा पञ्चमेशाष्टमेशयोर्युतिर्यदा षष्ठाष्टमद्वादशभावे वा भवेत्तदा सन्ततिबाधा भवति। चन्द्रबुधयो-
र्युतिर्भवेत्तदा नपुंसको गुरुशुक्रयोर्युतिर्भवेत्तदाऽल्पसंततिः सूर्यचन्द्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनो
सूर्यचन्द्रमङ्गलशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा दुष्टपुत्रवान् सूर्यचन्द्रमङ्गलशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा सन्तानहीनः
शनिः सूर्ययोर्युतिर्भवेत्तदा सन्ततिहीनः शनिमङ्गलयोर्युतिर्भवेत्तदाऽपुत्रः शनिराहुग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनः
सूर्यशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनः सूर्यमङ्गलयोर्युतिर्भवेत्तदा संततिहीनो सूर्यचन्द्रयोर्युतिर्भवेत्तदा
सन्ततिहीनो मङ्गलराहुग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदा निःसन्तानो मङ्गलकेतुग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदाऽपुत्रः सूर्ययमयोर्युति-

षष्ठी दृष्टिः ।

भवेत्तदाऽपुत्रः शनियमयोर्युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनो मङ्गलयमयोः ^{१७५} युतिर्भवेत्तदा सन्ततिहीनो मङ्गल-
प्रजापतिग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदा सन्ततिरहितो शनैश्चरप्रजापतिग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदाऽपुत्रः सूर्यप्रजापति-
ग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदा सन्ततिहीनो राहुप्रजापतिग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदा सन्ततिचिन्तायुक्तो मङ्गलवरुणग्रहयो-
र्युतिर्भवेत्तदा सन्ततिहीनः शनैश्चरवरुणग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनो सूर्यवरुणयोः ^{१७६} युतिर्भवेत्तदा
सन्ततिहीनो राहुवरुणयोर्युतिर्भवेत्तदा सन्ततिहीनो केतुवरुणयोर्युतिर्भवेत्तदा सन्ततिचिन्तायुक्तः
केतुप्रजापतिग्रहयोर्युतिर्भवेत्तदाऽपुत्रो यदा च केतुयमयोः युतिर्भवेत्तदा जातकः पुत्ररहितो भवति ।

१०/०९ पञ्चमात् पञ्चमभावे पुत्रसुखविचारः ।

यदा पञ्चमभावात्पञ्चमभावे (लग्नान्नवमभावे इति यावत्) सूर्यबुधयोर्युतिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवान्
चन्द्रबुधयोर्युतिर्भवेत्तदा पुत्रवांश्चन्द्रशनैश्चरयोर्युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् मङ्गलबुधयोर्युतिर्भवेत्तदा विशिष्टपुत्रवान्
गुरुशुक्रयोर्युतिर्भवेत्तदा सुतवत्सलः सुपुत्रवान् चन्द्रमङ्गलगुरुणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् चन्द्रगुरुशनैश्चराणां
युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् मङ्गलबुधशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् गुरुबुधशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा बहुप्रजावान्
गुरुशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा सुतवत्सलः सूर्यचन्द्रबुधगुरुणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् सूर्यमङ्गलबुध-
शनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् चन्द्रमङ्गलशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा प्रजावान् मङ्गलबुधगुरुशनैश्चराणां
युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् चन्द्रमङ्गलबुधशुक्रशनैश्चराणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रवान् मङ्गलबुधगुरुशुक्रशनैश्चराणां
युतिर्भवेत्तदा सुसन्ततिमान् सूर्यचन्द्रबुधानां युतिर्भवेत्तदा पुत्रवत्सलो यदा च सूर्यचन्द्रशुक्रशनैश्चराणां
युतिर्भवेत्तदा जातकः सन्ततिमान् भवति । यदा च सूर्यचन्द्रबुधानां युतिर्भवेत्तदा जातकः पुत्रवत्सलो
भवति ।

यदा सूर्यचन्द्रशुक्राणां युतिर्भवेत्तदा पुत्रहीनो भवति । अस्मिन् भावेऽशुभग्रहस्य स्थितिर्भवेत्तदा
सन्ततिर्न भवति वा कष्टेन भवति । यदा च शनैश्चरमङ्गलराहुर्ग्रहाणां युतिर्भवेत्तदा जातकः सन्तति न
भवति ।

११/०९ दशाफलविचारः ।

यदा षड्बलसम्पन्नोऽष्टकवर्गे शुभबिन्दुयुक्तः पञ्चमेशः स्वोच्चराश्यां स्वमित्रराश्यां मूलत्रिकोणराश्यां
शुभग्रहस्य राश्यां वाऽस्तङ्गतावस्थाहीनो भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां जातको पुत्रविद्यादि-

^{१७५} मङ्गलयमयोः = मङ्गलयनेपच्युनयोः ।

^{१७६} सूर्यवरुणयोः = सूर्यपुल्लयोः ।

^{१७७} केतुप्रजापतयोः = केतुहर्षलयोः ।

षष्ठी दृष्टिः।

सुखयुक्तो भवति। यदाऽऽरोहिणीसंज्ञायुक्तः^{१७८} पञ्चमेशो भवेत्तदा जातकः पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां यशस्वी पुत्रवान् विद्यावांश्च भवति। यदाऽऽरोहिणीसंज्ञायुक्तः पञ्चमेशो नवमांशे नीचराश्यां शत्रुराश्यां वा भवेत्तदा जातकः पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायामल्पशुभफलं प्राप्नोति। ग्रहाणां षड्बलानुसारेण^{१७९} पञ्चमेशस्य इष्टबलमधिकं भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशान्तर्दशायां जातको विद्याकुशलः पुत्रवान् सुखी च भवति। यदा पञ्चमेशेन सह योगकारकग्रहो भवेत्तदा योगकारकग्रहस्य दशाऽन्तर्दशायां जातकः पुत्रविद्यासुखयुक्तो भवति। यदा पञ्चमेशोऽल्पबलयुक्तः स्वोच्चराश्यां मूलत्रिकोणराश्यां वा भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां जातको विद्यावान् पुत्रवांश्च भवति। यदा पञ्चमेशो वर्गोत्तमास्थायां शुभो भवेत्तदा जातको पुत्रवान् विद्यावांश्च भवति।

यदा पञ्चमेशो निर्बलो भूत्वा नीचराश्यां शत्रुराश्यां वा भवेत्तदा जातकः पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां सन्ततिचिन्तायुक्तो विद्याकार्ये विघ्नमनुभवति । यदा पञ्चमेशो निर्बलो भूत्वा परमनीचांशे भवेत्तदा जातकः पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां पुत्रशोकयुक्तः पुत्रहीनो वा विद्यारहितश्च भवति । यदा पञ्चमभावे कोऽपि ग्रहो नीचराश्यां शत्रुराश्यामस्तङ्गतावस्थायां नीचनवांशे वा भवेत्तदा जातकः पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां पुत्रपिताविद्याविषयकचिन्तायुक्तो भवति। यदा स्वोच्चराश्यां स्वराश्यां स्वमित्रराश्यां मूलत्रिकोणराश्यां वा पञ्चमेशो नवमांशे शत्रुराश्यां नीचराश्यां वा भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां पूर्वार्द्धे शुभफलमुत्तरार्द्धेऽशुभफलं भवति। यदा पञ्चमभावे कोऽपि पापग्रहः स्वराशिं स्वमित्रराशिं वा स्वोच्चराशिं विहाय भवेत्तदा पञ्चमेशस्य ग्रहस्य दशाऽन्तर्दशायामशुभफलं प्राप्नोति। यदा पञ्चमेशो वक्री भूत्वा त्रिकभावे^{१८०} भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशान्तर्दशायां जातको दुःख्यपमानसहो विद्याहीनः पुत्रचिन्तायुक्तश्च भवति। यदा पञ्चमेशोऽवरोहिणी संज्ञायुक्तो^{१८१} भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशान्तर्दशायां जातको विद्यापुत्रचिन्तायुक्तो भवति । किन्तु यदाऽवरोहिणीसंज्ञायुक्तः पञ्चमेशो मित्रराश्यां स्वोच्चराश्यां नवांशे स्वराश्यां वा भवेत्तदा जातकः पञ्चमेशस्य दशान्तर्दशायां मिश्रफलं प्राप्नोति। ग्रहाणां षड्बलानुसारेण पञ्चमेशस्य कष्टबलमधिकं भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशान्तर्दशायां जातको विद्याचिन्तायुक्तो

^{१७८} यदा कोऽपिग्रहो द्वितीयेऽशो भूत्वा स्वनीचराशिं त्यक्त्वा स्वोच्चराशिं प्रतिगच्छेत्तदा तस्य आरोहिणी संज्ञा भवति।

^{१७९} विशेषार्थं परिशिष्टम् — ०३ द्रष्टव्यम् ।

^{१८०} विशेषार्थं परिशिष्टम् — ०४ द्रष्टव्यम् ।

^{१८१} यदा कोऽपिग्रहो द्वितीयेऽशो भूत्वा स्वोच्चराशिं त्यक्त्वा नीचराशिं प्रतिगच्छेत्तदा तस्य अवरोहिणी संज्ञा भवति।

षष्ठी दृष्टिः।

दुःखी पुत्रदुःखभाक् च भवति। यदा पञ्चमेशो राहुणा केतुना वा सह त्रिकभावे भवेत्तदा पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां जातको विद्याकष्टं पुत्रदुःखं च प्राप्नोति। यदा पञ्चमेशः पापग्रहेण सह त्रिकभावे^{१८२} भवेत्तदा पञ्चमेशस्य पापग्रहस्य^१ वा दशाऽन्तर्दशायां जातको विद्याहीनो पुत्रचिन्तायुक्तश्च भवति। यदा पञ्चमभावे त्रिकभावाधिपतिः पापग्रहो भवेत्तदा जातकः पञ्चमेशस्य दशाऽन्तर्दशायां पुत्रविद्याविषयक-चिन्तायुक्त उदररोगी वा भवति। यदा बलवतः शुभग्रहस्य पूर्णदृष्टिः^{१८३} पञ्चमभावस्योपरि भवेत्तदा तस्य शुभग्रहस्य दशाऽन्तर्दशायां पञ्चमभावजन्यशुभफलस्याभिवृद्धिर्भवति।

उपसंहारः- तदेतत् सुस्पष्टमत्र विलोकितं यज्जातकस्य जन्मकुण्डल्याः^० पञ्चमात् सुतस्थानात् प्राधान्येन पुत्रपौत्रादिविषयकोविचारकरणीयः। तथापि प्राचीनाग्रन्थकारा ज्योतिर्विदश्च विशेषतया विद्याविषयका उदरस्वास्थ्यगता यशः कीर्त्यादिविषयका चर्चा स्वीकुर्वन्ति। ततः कारणादत्र तेषां विषयाणां चर्चाः पुरस्कृत्याऽऽधुनिकसमयस्य शेरसद्वादिकमपि चिन्तयेदिति। किम् बहुना।

-X-X-X-

०

^{१८२} विशेषार्थं परिशिष्टम् — ०४ द्रष्टव्यम् ।

^{१८३} विशेषार्थं परिशिष्टम् — ०३ द्रष्टव्यम् ।